

Mari Tenhunen

EKSYNYTTÄ LAMMASTA ETSIMÄSSÄ

**Raamatun lammasvertauksen pohdintaa alakoulun neljäs-
luokkalaisten kanssa**

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

Huhtikuu 2011

TIIVISTELMÄ

Yksikkö Humanistinen ja kasvatusala, Ylivieskan yksikkö	Aika Huhtikuu 2011	Tekijä/tekijät Mari Tenhunen
Koulutusohjelma Kansalaistoiminta ja nuorisotyö		
Työn nimi Eksynyttä lammasta etsimässä. Raamatun lammasvertauksen pohdintaa alakoulun neljäsluokkalaisten kanssa.		
Työn ohjaaja KT Reetta Leppälä		Sivumäärä 48+8
Työelämäohjaaja Helli Vähäajylkkä, Päivärinnan koulu, Ylivieska		
Opinnäytetyön on hankkeistanut Päivärinnan koulu Ylivieskassa. Työelämäohjaajana on toiminut luokanopettaja Helli Vähäajylkkä. Opinnäytetyön aiheena ovat paimenet ja lampaat Raamatussa ja Raamatun lammasvertauksen käsittely. Työn tavoitteena oli selvittää, ovatko Raamatun vertaukset lampaista ja paimenista nykyajan lapselle vieraita ja vaikeasti ymmärrettäviä vai tuttuja ja helppoja. Toisena työn tavoitteena oli tuottaa opetusmateriaalia koulun käyttöön lampaat ja paimenet -aiheesta. Työ toteutettiin siten, että aluksi järjestettiin alakoulun neljäsluokkalaisten kirjoitustehtävä lampaat ja paimenet -aiheesta. Kirjoitustehtävässä oppilaat saivat kertoa, miten kokevat vertaukset lampaista ja paimenista, sekä minkä verran heillä on kokemuksia lampaista. Tämän jälkeen suunniteltiin ja toteutettiin kaksi osittain erilaista oppituntia lampaat ja paimenet -teemasta kahdelle eri nelosluokalle. Oppitunnista pyydettiin palaute sekä oppilailta että luokanopettajalta ja niiden pohjalta tehtiin itsearviointi. Tuloksena havaittiin, että neljännen luokan oppilailla oli hyvin vähän kokemuksia lampaista, mutta silti he tiesivät melko hyvin, millainen eläin lammas on. Osa oppilaista koki vertaukset lampaista ja paimenista vaikeiksi, osalle ne taas olivat helposti ymmärrettäviä. Paimenen ammattista ja tehtävistä tiedettiin melko paljon, koska aihetta on käsitelty hieman jo kolmannella luokalla. Työn tuloksena valmistui uskonnon oppitunnille kaksi tuntisuunnitelmaa, joissa pääpaino on paimenen ammattiin ja lampaaseen tutustumisella, vertauksiin tutustumisella ja niiden hengellisen merkityksen ymmärtämisellä.		
Asiasana lammas, paimen, Raamattu, uskontokasvatus, vertaus		

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Humanities and Education, Ylivieska	Date April 2011	Author Mari Tenhunen
Degree programme Civic Activity and Youth Work		
Name of thesis Searching for a lost sheep. Discussing the parable of the sheep with the fourth graders in primary school.		
Instructor Ed.D Reetta Leppälä		Pages 48+8
Supervisor Helli Vähäyylkkä, Päivärinta school, Ylivieska		
The thesis was made for Päivärinta school in Ylivieska. The supervisor of working life was teacher Helli Vähäyylkkä. The subject of the thesis was shepherds and sheep and the parable of the sheep in the Bible. The goal was to determine whether the biblical parable of the sheep and the shepherds are difficult to understand for the primary school fourth graders or whether they familiar and easy. Another goal was to produce teaching materials for school use on the topic sheep and shepherds. The work was carried out in such a way that first the fourth graders were asked to complete a writing task about sheep and shepherds. In the writing task students were able to tell how they see the parables of the sheep and the shepherds, and whether they know, for example, how sheep look like or if they have ever touched a sheep. Next two partially different lessons about sheep and shepherds on the theme were designed and carried out with two different groups of fourth grades. Both the pupils and the class teacher were asked to give feedback, and on the basis of the feedback, a self-assessment was made. The result showed that fourth grade pupils had little personal experience of the sheep as an animal, but they still knew rather well what kind of an animal a sheep is. Some of the students felt that the parables of the sheep and the shepherds were difficult, while some of them found the parables easy to understand. A Shepherd's occupation and tasks were known quite well, because the subject had already been dealt with a little on the third grade. As a result of the thesis, two lesson plans, which mainly focus on getting familiar with the occupation of a shepherd and sheep, as well as getting familiar with the parables and understanding their spiritual significance.		
Key words Bible, parable, religious education, sheep, shepherd		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 LAMPAAT JA PAIMENET	3
2.1 Työssäni esiintyvät keskeiset käsitteet.....	3
2.2 Lammas vertauskuvana Raamatussa	4
2.3 Lampaan ja paimenen asema Raamatun syntyaikana	9
2.4 Lammas eläimenä.....	12
2.5 Lampaan asema nykypäivänä.....	14
3 NELJÄSLUOKKALAISEN KEHITYS	16
3.1 Ajattelun kehitys ja uskonnollinen ajattelu	16
3.2 Opetusmenetelmät.....	17
3.3 Koulun uskontokasvatus	20
4 TYÖN TAVOITTEET	22
5 KIRJOITUSTEHTÄVÄN SATOA	23
6 EKSYYTTÄ LAMMASTA ETSIMÄSSÄ -OPPITUNTI	26
6.1 Oppitunnin rakentaminen	26
6.2 Tuntisuunnitelma	28
6.3 Oppitunnin arviointi	34
7 HYVÄN PAIMENEN LAMPAANA -OPPITUNTI	37
7.1 Oppitunnin rakentaminen	37
7.2 Tuntisuunnitelma	38
7.3 Oppitunnin arviointi	43
8 POHDINTA.....	45

LÄHTEET
LIITTEET

1 JOHDANTO

Vielä 1950-luvulla, kun nykyisten isovanhempien ikäpolvi eli lapsuuttaan, lähes jokaisessa maatalossa oli lehmii, lampaita, hevosia ja sikoja ynnä muita kotieläimiä. Elettiin omavaraistaloudessa, jolloin lähes kaikki ravinto tuotettiin kotona. Lammaskatraat olivat maassamme tuttu näky ja lampaiden paimentaminen maatilán lapsille tuttua puuhaa. Tuolloin maaseudulla asui vielä paljon ihmisiä, mutta myöhemmin muuttaminen maalta kaupunkeihin on vain lisääntynyt. 1960- ja 1970-luvuilla lampaiden määrä väheni Suomessa huomattavan paljon, koska lammastaloutta ei enää arvostettu. Suomenlampaan pelättiin kuolevan sukupuuttoon. 1980-luvulta lähtien lampaiden ja vuohien määrä on alkanut elpyä ja alaa turvaavat nykyisin lammas- ja vuohiyhdistykset. (Einola 2004, 173.)

Tänä päivänä lapsia asuu yhä vähemmän maatiloilla ja vain harvan kotoa tai edes naapurista löytyy lampaita. Koska villaa ja lihaa ei enää tarvitse tuottaa omasta takaa, lampaiden määrä Suomessa on vähentynyt rajusti. Lisäksi lammastalous on ajettu alas ja siitä on tullut kannattamatonta. Lampaita näkee enimmäkseen eläintarhassa ja kotieläinpuistossa. Jos lampaasta on tullut tämän päivän lapsille vieras käsite, kuinka oudoksi he kokevat Raamatun vertaukset lampaista ja paimenista? (Äärilä, Nopanen & Savolainen 2007, 5.)

Koen opinnäytetyön olevan tärkeä sen selvittämiseksi, onko nykypäivän lasten vaikeaa ymmärtää lammas ja paimen -vertauksia Raamatussa. Lisäksi koen tärkeäksi saada lapset pohtimaan lammasvertausta ja antaa heille oikeaa tietoa aiheesta kiinnostavalla tavalla. Päivärinnan koulu Ylivieskassa on hankkeistanut opinnäytetyöni, ja työelämäohjaajanani toimi neljännen luokan luokanopettaja Helli Vähäjylkkä.

Toteutin opinnäytetyöni siten, että aluksi järjestin neljäsluokkalaisille (yhdelta nelosluokalle) kirjoitelmatehtävän aiheesta lampaat ja paimenet. Tämän kirjoitelman avulla pyrin saamaan selville, kuinka vieraaksi tai tutuksi lapset kokevat lammasvertauksen ja minkä verran nykypäivän lapsella ja varsinkin kaupungissa asuvalla lapsella edes on kokemusta lampaista. Ainekirjoituksen tulosten valossa suunnitin neljäsluokkalaisille kaksi oppituntia aiheesta lampaat ja paimenet Raamatussa sekä toteutin ne eri ryhmille. Oppituntien pitämisen jälkeen arvioin niiden onnistumisen ja tarvittaessa tein niihin parannuksia. Luovutan valmiin opinnäytetyön Päivärinnan koulun käyttöön.

2 LAMPAAT JA PAIMENET

Teoriaosassa käsittelemäni asiat ovat taustamateriaalia oppitunneille. Tärkeimmät teemat ovat lampaan ja paimenen asema Raamatun syntyaikana ja se muutos, mikä on tapahtunut nykypäivään tultaessa. Pohdin lampaan esiintymistä Raamatussa ja hieman myös sen ominaisuuksia ja käyttäytymistä.

2.1 Työssäni esiintyvät keskeiset käsitteet

Lammas mainitaan Raamatussa ensimmäisen kerran jo kohdassa 1. Moos. 4: 4, jossa sanotaan Abelin tuoneen Herralle uhrilahjaksi lampaidensa esikoiskaritsoja ja niiden rasvaa. Herra katsoi Abeliin ja hänen uhriinsa suopeasti. Lammas mainitaan Raamatussa kaikkiaan noin 500 kertaa. (Saarisalo 1980, 635-636.) Lammas on kotieläin lehmän, hevosen ja sian rinnalla. Se kuuluu sorkkaeläimiin ja nautaeläimiin ja sitä kasvatetaan pääasiassa lihan, villan, turkisten ja maidontuotannon vuoksi (Koivisto & Kautto 1982, 358-362). Ihmisiä verrataan Raamatussa lampaisiin (1. Kun. 22: 27).

Paimenen toimi on Raamatussa usein esiintyvä ammatti. Paimen huolehtii siitä, että lammaslaumalla on riittävästi syötävää ja juotavaa ja että lauma pysyy koossa siirryttäessä uusille laitumille. (Saarisalo 1980, 637-638.) Jeesus vertaa itseään hyväksi paimeneksi Raamatun kohdassa Joh. 10 ja sanoo antavansa oman henkensä lampaidensa puolesta.

Lampaat saattoivat olla paimenen omia tai sitten hän saattoi vartioida jonkun toisen lampaita eli olla palkkapaimen, maksettu vartija. Raamatusta käy ilmi, että palkkapaimenia ei arvostettu samalla tavalla kuin omia lampaitaan paimentavaa

paimenta: Johanneksen evankeliumin Hyvä paimen -vertauksessa kerrotaan, kuinka vaaran uhatessa palkkapaimen jättää lauman ja pakenee (Joh. 10: 12-13). Tämä johtui siitä, että palkkapaimen ei välittänyt lampaista samalla tavalla kuin omistaja, koska hänellä ei ole aitoa suhdetta lampaisiin. Palkkapaimeniksi eli palkkarengeiksi verrattiin Israelin johtomiehiä, jotka ajoivat omaa etuaan. (Schulz 1992, 154; Thurén 1992, 183.)

Karitsa tarkoittaa lampaan jälkeläistä ja karitsaksi kutsutaan alle vuoden ikäistä lammasta (Hyvä tapa toimia lammasketjussa 2006, 2). Jeesusta kutsutaan Raamatussa Jumalan karitsaksi, Joh. 1: 29, 36. Tämä perustuu siihen, että lampaan karitsoita uhrattiin pääsiäisenä ja niin ikään Jeesus ristiinnaulittiin saman juhlan aikaan, jolloin hän uhraisi itsensä ihmisten syntien sovittamiseksi (Palva 2006, 194).

Vertaus tarkoittaa Uudessa testamentissa kuvakielelle, lyhyehkön kertomuksen muotoon puettua opetusta, joita Jeesus usein viljeli. Synoptisissa evankeliumeissa eli Matteuksen, Markuksen ja Luukkaan evankeliumeissa vertauksia on muutamia kymmeniä. Vertauksia on käytetty paljon siksi, että ne ovat tehokas tapa opettaa. Ne ovat mielenkiintoisia ja jäävät helposti kuulijan mieleen. (Palva 2006, 404.)

2.2 Lammas vertauskuvana Raamatussa

Lammas esiintyy Raamatussa monessa eri asiayhteydessä: toimeentulon antajana, uhrieläimenä, juhlaruokana ja vertauskuvana. Raamatussa otetaan paljon vertauksia lampaiden paimentamisesta, koska se on hyvin vapaata ja vaatii paljon uskollisuutta verrattuna useisiin muihin ammatteihin (Saarisalo 1980, 638). Tässä luvussa keskityn tutkimaan lammasvertausta, koska se on keskeisin asia työssäni.

Jumalan karitsa -nimitys Jeesuksesta kuvaa hänen uhri- ja sovituskuolemaansa. Johanneksen ilmestyksessä Jumalan karitsa kuvataan taivaallisena hallitsijana ja mainitaan 41 kertaa. Juutalaiset uhrasivat lampaankaritsoita pääsiäisenä, helluntaina ja lehtimajanjuhlana. Karitsa oli viattomuuden vertauskuva ja sitä käytettiin Messias-odotuksesta puhuttaessa. Johannes Kastaja sovitti tämän vertauskuvan Jeesukseen (Joh. 1: 29, 1: 36). Raamatun viittaukset Jeesuksesta Jumalan karitsana ja kielto siitä, ettei häneltä saa rikkoa yhtäkään luuta viittaavat pääsiäislampaasta annettuihin määräyksiin (2. Moos. 12: 46). Jeesus kuoli pääsiäisenä ”kuin teurastetuna” ja niinpä Paavali vertaa häntä pääsiäislampaaksi (1. Kor. 5: 7). Perusteet Jeesuksen Karitsaksi nimittämiseksi löytyvät Jesajan kirjasta ja Apostolien teoista:

Häntä piinattiin, ja hän alistui siihen, ei hän suutansa avannut. Kuin karitsa, jota teuraaksi viedään, niin kuin lammas, joka on ääneti keritsijänsä edessä, ei hänkään suutansa avannut. (Jes. 53:7, Apt. 8:32.)

Myös kirkkotaiteessa Kristus kuvataan usein karitsana, jolla voi olla voitonlippu etujalkojensa välissä. Tämä viittaa siihen, että Jeesus on kuolemallaan voittanut synnin ja kuoleman vallan. Voitonlippua kantavan karitsan kuvan voi nähdä myös kirkollisissa tekstiileissä, esimerkiksi piispankaavussa tai alttarin antependiumissa. (Palva 2006, 194; Lempiäinen 2006, 97, 117, 151, 230.)

Psalmi 23 on paimenpsalmi ja siinä kerrotaan siitä, kuinka paimen suojelee ja rakastaa lampaitaan. Kyseinen psalmi on tunnetuin esimerkki Jeesuksen vertaamisesta paimeneen. Paimen voidaan myös ymmärtää Jumalaksi, joka on samalla sekä yksittäisen ihmisen että koko Jumalan kansan paimen. Vanhasta testamentista löytyy paljon kuvauksia Jumalasta kansansa paimenena. (Lempiäinen 2006, 193, 277.)

Johanneksen evankeliumissa Jeesus vertaa itseään hyvään paimeneen, joka tuntee nimeltä jokaisen lampaansa ja antaa henkensä niiden puolesta, Joh. 10: 1-18. Tämä onkin Uuden testamentin rakastetuimpia vertauksia eksynyt lammas -vertauksen (Luuk. 15: 4-6) ohella. Tarkastellaan tuota vertausta hieman tarkemmin: Paimenvertauksessa käsiteltävät asiat olivat tuohon aikaan paimenen arkipäivää ja jokaiselle kuulijalle tuttuja. Olennaista vertauksessa on se, kuinka paimen tulee aamulla lammassuojaan ovesta hakeakseen lampaat laitumelle. Lampaat tuntevat oman paimenensa äänen ja seuraavat sitä, vierasta ne sen sijaan eivät lähtisi seuraamaan. Jeesus siis vie lampaansa laitumelle eli antaa heille kaiken mitä he tarvitsevat. Jeesuksen lampailla on myös vapaus tulla ja mennä miten he haluavat, mutta heidän tulee kuunnella paimenen ääntä. Samoin pelastunut ihminen on vapaa liikkumaan, mutta hänen täytyy säilyttää alati yhteys Jumalaan. Paimenella on yksinoikeus tulla lammassuojaan ja viedä lampaat ulos samoin kuin Jeesuksella on yksinoikeus tulla kutsumaan ihmisiä ratkaisuun. Jeesuksen omat tunnistavat hänet samoin kuin lampaat tunnistavat paimenensa. (Viitala 2001, 14; Schulz 1992, 152; Thurén 1992, 180.)

Varkaat sen sijaan tulevat yöllä muurin yli ryöstääkseen ja tappaakseen lampaista. Varkailla viitataan väärin profeettoihin, jotka ottavat Jumalan omaisuutta itselleen ja ajavat lampaat kadotukseen. Tekstin kirjoittamisen aikaan monenlaiset kiertelevät opettajat opettivat Jeesuksesta ja uskonelämästä erilaisia asioita kuin mitä seurakunnassa oli totuttu kuulemaan. Tällöin seurakunnassa saattoi tapahtua hajaannusta ja jotkut seurakuntalaiset saattoivat alkaa uskoa hänen opetuksiinsa. Tällainen opettaja saatettiin tunnistaa varkaaksi ja rosvoksi, vaikka hän tosiasiassa edusti vain erisuuntaista kristillisyyttä. Kiertelevä opettaja todettiin vääräksi profeetaksi myös silloin, jos hän viipyi seurakunnassa kolme päivää tai hurmoksissa ollessaan käski kattaa pöydän ja söi siitä itse. Myös lähtiessään rahaa pyytävä

opettaja oli väärä profeetta. (Thurén 1992, 182-183; Haahtela & Myllykoski 2006a, 121-122.)

Hyvän paimenen vastakohtana on palkkarenki, jonka tulisi suojella lampaita sekä näiltä varkailta että petoeläimiltä. Palkkarenki ei kuitenkaan ajattele lauman parasta, vaan ensisijassa itseään. Palkkarengillä viitataan Israelin johtomiehiin, jotka ajattelivat vain omaa etuaan. Laumaa lähestyvä susi haluaa varkaiden tavoin ryöstää ja tappaa toisen omaisuutta. Suden ensimmäinen ajatus kuitenkin on lauman hajottaminen, koska yksinäinen ja laumastaan eroon joutunut lammas olisi sille helppo saalis. Raamatunkohdassa ei kerrota, kuka tuo susi on, mutta todennäköisesti sillä tarkoitetaan Perkelettä. Jeesus vastustaa lauman hajottajaa ja uhraa oman henkensä Jumalan ja hänen laumansa ykseyden puolesta. Paimenen kuoleman seurauksena Jumalan laumasta tulee yhä suurempi ja se kootaan maailman kansoista, "lammastarhoista". Eri lammastarhojen lampailla tarkoitetaan myös tulevan ajan ihmisiä, jotka uskovat Jeesukseen. (Thurén 1992, 182-183; Haahtela & Myllykoski 2006a, 121.)

Jeesuksen vertaaminen lammastarhan portiksi kuvaa sitä, kuinka vain hänen kauttaan ihminen voi pelastua ja päästä Jumalan luokse. Jotkut yrittävät tosin päästä Jumalan luokse kiertoteitä, aidan tai muurin yli, mutta he eivät pääse perille eivätkä pelastu. Lampaiden portti tarkoittaa sekä lampaiden kulkuaukkoa että ovea paimenelle lampaiden luokse. Jeesuksen verratessa itseään portiksi vastuulliset paimenet ja portinvartijat ovat seurakunnan johtajia, jotka huolehtivat Jeesuksen laumasta tämän noustua kuolleista. Vaikka Jeesus toisaalta koko ajan on hyvä paimen, paimenen tehtävä on itse asiassa annettu portin eli Jeesuksen kautta laumansa luokse kulkeville seurakunnan johtajille. (Thurén 1992, 182; Haahtela & Myllykoski 2006a, 121.)

Vielä nykyisin pappeja ja piispoja kutsutaan sielunpaimeniksi, mihin Raamatusta löytyy useita perusteluita. Esimerkiksi Joh. 21: 16 kertoo Kristuksen kehottaneen ylösnousemuksensa jälkeen Apostoli Johannesta kaitsemaan hänen lampaitaan. Uudessa testamentissa puhutaan myös seurakunnan kaitsijoista. Piispa-nimike tulee kreikan kaitsijaa tarkoittavasta sanasta ja pastori taas merkitsee paimenta. Ruotsin kielen kirkkoherraa tarkoittavan sanan kyrkoherde loppuosa merkitsee paimenta. Suomen kirkkoherra -nimitys ei kuitenkaan tule kyseisestä sanasta eikä siten merkitse paimenta, vaan kyse on ollut herroittelusta. (Lempiäinen 2006, 193,196.)

Israelin johtajat sen sijaan olivat kelvottomia paimenia, jotka huolehtivat vain itsestään. Tähän viitataan Hesekielin kirjassa luvussa 34, jossa kerrotaan Israelin huonojen paimenien kohdelleen lampaitaan tylysti ja kovin ottein. He eivät olleet etsineet kadonnutta, hoivanneet uupunutta eivätkä sitoneet murtunutta jalkaa. (Schulz 1992, 152; Viitala 2001, 14.)

Matteuksen ja Luukkaan evankeliumeissa kuvataan Jeesuksen vertaus eksyneestä lampaasta (Matt. 18: 12-14; Luuk. 15: 3-7). Vertauksessa paimen havaitsee yhden laumansa lampaan kadonneen ja lähtee etsimään sitä jättäen yhdeksänkymmentäyhdeksän muuta lammasta. Löytäessään kadoksissa olleen lampaansa hän iloitsee siitä enemmän kuin yhdeksästäkymmenestäyhdeksästä muusta, jotka eivät olleet kadoksissa. Luukkaan evankeliumissa kadonneilla tarkoitetaan publikaaneja ja muita sen ajan syntisiä ihmisiä. Matteus sen sijaan vertaa eksyneiksi lampaiksi kristillisen seurakunnan jäseniä, jotka on johdettu pois oikeasta uskosta. Seurakunnan oikea paimen etsii lauman kadonneen jäsenen ja iloitsee oikeaan uskoon palanneesta enemmän kuin muusta seurakunnasta - hehän ovat koko ajan olleet tallessa. (Thurén 2006, 234.)

Vertauksen lopussa Jeesus toteaa, ettei Taivaallinen Isä tahdo yhdenkään näistä vähäisistä joutuvan hukkaan. Tällä Jeesus tarkoittaa, että jokaisesta seurakunnan jäsenestä tulee pitää huolta. Nasarealaiset seurakunnat olivat suhteellisen pieniä ja sadan ”lampaan” seurakunta saattoi olla keskimääräistä suurempi. Tuohon aikaan seurakunnan johtaja pystyi tarkkailemaan laumaansa, mutta nykyajan suurissa seurakunnissa pastori ei pysty mitenkään pitämään silmällä jokaista seurakuntalaistaan. (Thurén 2006, 234.)

Vertauksella kadonneesta lampaasta Jeesus kertoo Jumalan halusta ottaa luokseen sellaisia ihmisiä, joita muut ihmiset eivät pidä sinne kelpaavina. Jumala etsii aktiivisesti kadonnutta lammastaan ja iloitsee sen löytymisestä. Tämä vertaus oli vastaus niihin syytöksiin, joita Jeesusta kohtaan esitettiin hänen hyväksyessään joukkoonsa syntisinä pidettyjä ihmisiä. Jeesus painotti sitä, että he kaikki olivat Jumalan lampaina samanarvoisia, eikä kukaan ollut toista huonompi tai parempi. (Haahtela & Myllykoski 2006b, 295.)

2.3 Lampaan ja paimenen asema Raamatun syntyaikana

Seuraavaksi tutkin sitä, mitä lampaista ja paimenista ajateltiin silloin, kun Raamattu ja varsinkin Uusi testamentti kirjoitettiin. Mitä Jeesus ja Raamatun kirjoittaneet ihmiset ajattelivat lampaista, kun käyttivät niitä vertauksissa? Millainen asema oli paimenella?

Uuden testamentin aikana lampaita pidettiin maidon ja villan vuoksi. Villasta tehtiin kankaita, huopia ja mattoja. Koska lampaat tuottivat enemmän karitsoita kuin lauman jatkuvuuteen tarvittiin, nuoria lampaita myös teurastettiin, jolloin emälampaiden maitoa saatiin ihmisten käyttöön. Jokapäiväistä herkkua ei liha kuitenkaan ollut, mihin viittaa tuhlaajapojan valitus siitä, ettei hänen isänsä ollut kos-

kaan antanut vohlaakaan pojalleen ystävien kanssa juhlimiseen (Luuk. 15: 29). Vohlalla tarkoitetaan vuohen jälkeläistä, joka ei ole vielä täysikasvuinen. (Pesonen & Valkama 2010, 254; Saarisalo 1980, 1155.)

Juutalaisilla oli tarkat määräykset ruuan suhteen, ja nelijalkaisista maaeläimistä ruoaksi kelpasivat sellaiset eläimet, joilla oli kaksijakoiset sorkat ja jotka märehtivät ruokansa. Näiden puhtaussäädösten ansiosta eniten syötiin naudat, lampaan ja vuohen lihaa. Naudat liittyivät viljelyskulttuuriin, mutta lampaat ja vuohet puolestaan sopivat paremmin paimentolaisten liikkuvaan elämäntapaan. Palestiinassa käytettiin useimmin ravintona juuri lammasta, mitä tukevat Jerusalemin Ofelista tehdyt löydöt: vanhan asuinpaikan eläinluista peräti 87 % oli lampaiden ja vuohien ja vain 5 % nautojen. Asenteet lammasta kohtaan olivat kaikin puolin myönteiset ja lammasta pidettiin viattomuuden vertauskuvana (Jes. 53: 7; 2 Sam. 12: 1-6). Lampaan valkoista villaa on myös pidetty anteeksiantamuksen vertauskuvana (Jes. 1: 18). (Viitala 2001, 38, 93-94.)

Talviaikaan lampaat laidunsivat kesantomaalla tilan lähellä, jolloin lapsetkin pysyivät paimentamaan niitä. Kesällä lampaat siirrettiin vuorten rinteille laidunamaan, koska ruoho alavilla mailla kuivui. Vuorilaitumilla lampaiden paimentaminen oli aikuisten miesten työtä, koska lampaita täytyi aseina suojella varkailta ja petoeläimiltä. Pääpaimen johti kaikkia paimenia ja mukana seuraavaa ruuanlaittajaa. Hänen tehtävänsä oli vastuullinen: hän toimi eläinlääkärinä ja lampaiden kätilönä, piti kirjaa laumastaan sekä päätti, mistä ruokaa milloinkin etsitään. Paimenia täytyi olla yksi kahtakymmentä lammasta kohden, joten paimenjoukko saattoi olla suuri. Tämä selittää sen, kuinka vertauksessa kadonneesta lampaasta paimen jättää 99-päisen lammasmaan erämaahan lähteäkseen etsimään yhtä eksynyttä lammasta (Matt. 18: 12-13; Luuk. 15: 4-7). Apupaimenet jäivät siis huolehtimaan

laumasta, koska kukaan ei paimentanut satapäistä laumaa yksin. (Pesonen & Val-
kama 2010, 254-255.)

Villipedoista yleisimmät olivat susi, karhu, leopardi, hyeena ja sakaali. Paimenella oli aseenaan linko, sauva, nuija ja veitsi, joita hän käytti tarvittaessa katraan puolustamiseen. Linko on heittoase, jolla kivi singotaan ilmaan hihnojen avulla. Jos lammas putosi kallionkoloon, paimen nosti sen ylös pitkällä, päästä koukistetulla sauvalla ja kantoi harteillaan takaisin lauman luokse. Paimenilla oli apunaan myös paimenkoiria, lähinnä vain lampaiden suojelemiseksi petoeläimiltä. Raamatun monet paimenkuvaukset viestivät myös ihmisen kiintymyksestä eläimiin. Psalmissa 23 kerrotaan paimenen suojelevan lampaitaan ja ympäröivän laumansa rakkaudella ja hyvyydellä. Jesaja kertoo paimenen kantavan karitsoita sylissään, mikä kertoo paimenen huolenpidosta (Jes. 40: 11). Ihmisen kiintymyksestä eläimeen kertoo erityisesti köyhän miehen suhde lampaaseensa Natanin kertomuksessa (2. Sam. 12: 3). Karitsa kasvoi miehen luona tämän lasten rinnalla ja oli tälle kuin tytär. Se söi miehen leipää, joi hänen kupistaan ja makasi miehen sylissä. (Haahtela & Myllykoski 2006a, 117; Viitala 2001, 14; Saarisalo 1980, 664)

Paimen johti lammaslaumansa uusille laidunmaille ja huolehti siitä, että jokainen lauman jäsen pysyy mukana. Hänen tuli myös huolehtia siitä, että jokainen lammas sai juotavaa. Lampaiden käyttäytyminen juottopaikalla todisti sen, ettei lammas ole niin tyhmä kuin sen väitetään olevan. Juomaan meni vain yksi lauma kerrallaan ja muut odottivat kärsivällisesti paimenensa merkkiä. Kun lampaat olivat juoneet, paimen kutsui niitä ja kaikki tulivat juomapaikalta paimenensa luokse. Jo se, että lampaat oppivat seuraamaan paimenta ja tunnistamaan oman nimensä, osoittaa älykkyyttä. (Saarisalo 1980, 636.)

Jeesuksen elinaikana lampaat olivat talviaikaan öisin haassa eli lammastarhassa, jota vartioi portinvartija. Päiväksi lampaat laskettiin laitumelle, joka sijaitsi muutamien kilometrien päässä kylästä. Kesäisin lampaat laidunsivat vuorten rinteillä. Iltaisin lampaat koottiin luoliin tai kivistä tehtyihin aitauksiin, jotta lauma pysyisi koossa eivätkä pedot pääsisi niiden kimppuun. (Haahtela & Myllykoski 2006a, 117.)

Olivatko kaikki lampaat sitten samanarvoisia Jeesuksen ajan Palestiinassa? Olen pohtinut sitä, oliko musta tai ruskea lammas samanarvoinen kuin valkoinen lammas. Tähän kysymykseen saadaan viitteitä Raamatun kohdasta 1. Moos. 30:31–34, jossa Laban kysyy Jaakobilta, mitä hänen tulisi antaa tälle palkaksi. Jakob käski Labanin erottaa laumasta kaikki täplikkäät ja kirjavat lampaat, mustanruskeat pässit, sekä kaikki kirjavat ja täplikkäät vuohet. Jaakob sanoi näiden eläinten olevan hänen palkkansa ja osoittavan sen, miten vähään hän tyytyy.

2.4 Lammas eläimenä

Tarkastelen hieman sitä, millainen eläin lammas on ja millainen historia sillä on takanaan ihmisen kanssa. Lampaan käyttäytymistä ja ominaisuuksia on mielestäni mielenkiintoista tutkia sen selvittämiseksi, miksi meitä ihmisiä verrataan Raamatussa lampaiksi, joita Jeesus paimentaa.

Ihminen on kesyttänyt lampaan 9000–9500 eKr. Lähi-idässä. Siitä lähtien lammas on tuottanut ihmiselle lihaa, maitoa, rasvaa, turkiksia ja taljoja, joten se on hyvin monipuolinen eläin. Se on myös levinnyt ympäri maailman kaikkiin kulttuureihin. Maailmassa onkin noin 400 erilaista lammasrotua. (Einola 2004, 88–89.) Raamatussa kuvatut lampaat voivat siis ulkonäöllisesti poiketa paljon meillä Suomessa nähtävistä lampaista.

Palestiinalaiset lampaat olivat Jeesuksen aikaanakin hyvin samanlaisia kuin ne ovat tänä päivänä. Palestiinan yleisin lammasrotu on rasvahäntälammas, joka on väriltään yleensä valkoinen, mutta myös ruskeita yksilöitä esiintyy. Lampaan häntä voi kasvaa jopa viisikiloiseksi ja niinpä lampaan häntä oli myös tärkeä uhrattava osa. (Palva 2006, 194.) Pohjoisessa Palestiinassa on myös pienempi lammasrotu, jolla on lyhyt, hieno villa (Saarisalo 1980, 635).

Suomessa esiintyvistä lampaista noin kolmannes on puhdasrotuisia suomenlampaita. Suomenlammas onkin tunnettu myös maailmalla, koska siitä saadaan lihan lisäksi villaa ja turkisinahka. Myös suomenlampaan sikiävyys on huippuluokkaa. Suomenlampaan yleisin väri on valkoinen ja toiseksi yleisin musta, mutta myös ruskeita lampaita on jonkin verran. Suomenlampaan villa on kiharaa, pehmeää ja kevyttä. Kainuunharmaa ja ahvenanmaanlammas kuuluvat myös alkuperäisiin suomalaisiin lammaskantoihin, mutta ne on todettu suomenlampaasta erillisiksi populaatioiksi. Suomessa on lisäksi muutamia tuontirotuja. (Punttila 2007, 29-32.)

Vaikka Palestiinassa kasvatettavat lampaat poikkeavatkin paljon ulkonäöltään ja tuotanto-ominaisuuksiltaan suomalaisista lampaista, kaikki lampaat ovat luontaiselta käyttäytymiseltään samanlaisia. Lammas on laumaeläin, eikä sitä saa erottaa lajitovereistaan. Laumastaan erilleen joutunut lammas on hätääntynyt ja etsii muita lampaita. (Castrén 1997, 112-113.) Lammas on siitä harvinainen eläin, että siinä yhdistyvät kaksi toisilleen ristiriitaista ominaisuutta: säikkyys ja uteliaisuus. Äärimmäisen säikkynä eläimenä lammas voi pelästyä omaa varjoaankin. Seuraavassa hetkessä se voi kuitenkin olla tunkeilevan utelias huomattessaan, ettei sitä uhkaa mikään vaara. Koväänisen traktorin tullessa laitumelle koko lauma säntää pakoon, mutta pian lampaat jo seuraavat traktoria määkien. (Koivisto & Kautto 1982, 358-362.)

Miksi sitten juuri lammas on niin hyvä vertaus kuvaamaan meitä ihmisiä? Lammasmauslaumaa pidettiin Lähi-idässä kuuliaisen joukon ja huolenpidon vertauskuvana, koska se oli niin tuttu näky (Palva 2006, 195). Kovan tai muuten oudon äänen kuullessaan koko lammasmaus kohdistaa katseensa äänen suuntaan ja keskittää kaiken huomionsa siihen. Samoin lammasmaus seuraa paimenensa ääntä (Joh. 10: 4). Nämä lampaan ominaisuudet ovat omiaan kuvaamaan meitä ihmisiä, koska samalla tavalla mekin kuuntelemme Jeesuksen puhetta Raamatussa. Osa ihmisistä seuraa Jeesusta, mutta aina joku myös eksyy pois hänen luotaan.

2.5 Lampaan asema nykypäivänä

Raamatun kirjoittamisesta on kulunut lähes 2000 vuotta ja maailma on muuttunut paljon tuosta ajasta. Nyt tarkastelen lampaan merkitystä nykypäivänä ja sitä, kuinka ihmiset tänä päivänä lampaisiin suhtautuvat. Ne ihmiset, jotka lukevat Raamattua tänä päivänä tuntematta 2000 vuoden takaista yhteiskuntaa, voivat olla hämillään siitä, miksi Raamatussa puhutaan niin paljon lampaista ja paimenista. Vaikeinta ymmärtäminen on varmaankin lapsilla, jotka eivät välttämättä ole koskaan edes nähneet elävää lammasta.

Lampaankasvatus on tänä päivänä hyvin erilaista kuin Jeesuksen aikana: enää paimenet eivät vartioi lampaita kedoilla, vaan lampaat oleskelevat aidatuilla laitumilla tai sisätiloissa lampoloissa. Paimenia ei siis enää tarvita ja paimen-sana esiintyykin pääosin enää kirkollisissa termeissä. Suomessa EU:hun liittymisen myötä lammastilat ovat vähentyneet, mutta jäljelle jääneet tilat ovat sitäkin suurempia (Äärilä ym. 2007, 5).

Puhekielessä elää vielä nykyään sanonta ”musta lammas”. Musta väri mielletään murheen väriksi jo Vanhassa testamentissa, jossa kuvaannollisesti taivas puetaan

mustiin, suruvaatteeseen (Jes. 50: 3). Ilmestyskirjassa musta väri kuvaa myös tuhoa ja Jumalan tuomiota (Ilm. 6: 5, 12). Kansanomaisessa symboliikassa mustien eläinten, kuten musta kissan, korpin ja palokärjen on koettu ennustavan onnettomuutta ja kuolemaa. Näin ollen myös sanonta musta lammas on sävyltään kielteinen. (Lempiäinen 2006, 388-389.)

Lammasta pidetään tyhmänä eläimenä, mutta tämä väärinkäsitys saattaa johtua juuri sen säikystä luonteesta: vaaran uhatessa lampaat pakkautuvat tiiviisti toisiinsa kylki kyljessä hakien näin turvaa laumasta. Vasta pedon hyökätessä koko lauma säntää pakoon, eikä lampaita silloin pidättelee tavallisen korkuiset aidat, vaan ne loikkaavat aidan yli. Oikein hoidettuna ja käsiteltynä lammas on kuitenkin rauhallinen, älykäs ja leikkisä. (Koivisto & Kautto 1982, 358-362.)

3 NELJÄSLUOKKALAISEN KEHITYS

Alakoulun neljäsluokkalaiset ovat iältään 9-11-vuotiaita. Kohdeluokan kehitysvaiheen tunteminen auttaa opettajaa opetuksen suunnittelussa, koska kouluikäisen kanssa työskentely poikkeaa merkittävästi niin pienten lasten, rippikoululaisten kuin aikuistenkin kanssa työskentelystä. (Pruuki 2010, 223.)

3.1 Ajattelun kehitys ja uskonnollinen ajattelu

Ranskalainen Jean Piaget erotti 1960-luvulla teorian kognitiivisesta kehityksestä ja tällä teorialla on ollut suuri merkitys myös uskontokasvatukselle. Sen ansiosta tiedetään esimerkiksi, kuinka hyvin lapsi voi ymmärtää uskonnollisia käsitteitä missäkin ikävaiheessa. Piaget erotti ajattelun kehityksestä neljä tasoa: sensomotorinen (0-2 v), esioperationaalinen (2-7 v), konkreettisten operaatioiden (7-12 v) ja formaalisten operaatioiden (12 v-) vaiheet. Alakoulun neljäsluokkalaiset kuuluvat konkreettisten operaatioiden vaiheeseen. (Pruuki 2010, 222-234.)

Konkreettisten operaatioiden vaiheessa lapsi pystyy jo ajattelemaan loogisesti, jos kyseessä oleva kohde on konkreettinen. Lapsen ajantaju paranee ja hän osaa hahmottaa välimatkat yhä paremmin. Lapsi osaa katsoa ajan kulumista kellosta ja hän käsittää menneisyyden, nykyhetken ja tulevaisuuden. Egosentrismin vähetessä lapsi osaa jo hieman ajatella asioita toisten ihmisten näkökulmasta ja hän ymmärtää tekojen tarkoituksia. (Pruuki 2010, 222-234.) Opetuksen on siis oltava vielä konkreettista, koska oppilaat eivät vielä kykene kovin abstraktiin ajatteluun.

Uskontokasvatuksen näkökulmasta keskeisintä Piaget'n teoriassa on siirtymävaihe konkreettisten operaatioiden vaiheesta formaalisten operaatioiden vaiheeseen.

Tällöin lapsen on helpompaa käsittää vertauksia, symboleja ja kielikuvia Raamatussa, mikä taas auttaa ymmärtämään paremmin olennaisimman kristinuskosta. On esitetty myös näkemys, jonka mukaan abstraktien käsitteiden ymmärtämisen myötä uskonnollinen ajattelu muuttuu monimutkaisemmaksi, jolloin on helpompaa luopua vaikeiden uskonnollisten asioiden ajattelusta kuin pohtia niitä. Siirtyminen abstraktiin ajatteluun tapahtuu uskonnollisissa asioissa todennäköisesti myöhemmin kuin muussa ajattelussa. Ranskalainen Jean Pierre Deconchy tutki tätä asiaa pyytämällä 7-16-vuotiaita kertomaan, mitä heille tulee mieleen sanasta Jumala. 7-11-vuotiaat kuvailivat Jumalaa ihmisten kaltaisilla ominaisuuksilla, kuten kuningas, supermies tai vanha parrakas mies. Varttuneemmat lapset sen sijaan kuvasivat Jumalaa muun muassa oikeudenmukaiseksi ja voimakkaaksi, joten ajattelu oli jo huomattavasti käsitteellisempää. (Pruuki 2010, 222-234.)

Kalevi Tamminen on tutkinut Suomessa lasten ja nuorten elämänkysymyksiä. Tutkimusten mukaan kolmasluokkalailla nämä kysymykset liittyvät lähinnä kouluun, kotiin ja kavereihin. Huolet liittyvät koulussa menestymiseen ja kavერიpiirissä pärjäämiseen. Erilaiset rikkomukset ja niihin liittyvä syyllisyys sekä ympäristökysymykset mietityttävät. Uskonnollisissa asioissa tätä ikäluokkaa kiinnostavat Jumalan olemassaolo ja olemus, maailman luominen sekä Jeesuksen ihmeteot ja kärsimyshistoria. Viidesluokkalaista sen sijaan kiinnostavat muun muassa oma koulutus ja ammatti sekä maailmankaikkeus ja maailmanlaajuiset ongelmat. (Oikarinen 1998, 172-183.)

3.2 Opetusmenetelmät

Opetusmenetelmissä on opettajan luennoinnin lisäksi lukuisia vaihtoehtoja, kuten muun muassa kyselevä opetus, musiikki, yhdessä ääneen lukeminen, visuaalisten virikkeiden käyttö, askartelu, piirtäminen, pelit ja pulmatehtävät sekä itsenäinen

työ. Lisäksi tietokone tarjoaa monia mahdollisuuksia opetukseen ja useat edellä mainituista opetustavoista sopivat toteutettaviksi juuri tietokoneen avulla. Jokainen opettaja valitsee sellaiset opetustavat, jotka kokee sopiviksi ja tuntee itse hallitsevansa. (Ahokallio 1998, 328-349; Laajoki 2007, 159-198.)

Kyselevä opetus takaa sen, että oppilaat pohtivat haluttua asiaa. Opettaja myös saa välittömänä palautteena tiedon siitä, mitä oppilaat tietävät kyseisestä aiheesta. Kyselevän opetuksen strategioita ovat esimerkiksi deduktio ja induktio. Deduktiossa pohjataan yleiseen toteamukseen: Jos asia on näin, mitä siitä seuraa? Induktiossa sen sijaan kysytään, millaisia havaintoja oppilailla on kyseisestä asiasta ja pyritään tekemään niistä yleistyksiä. Oppilaiden on hyvä ensin pohtia asiaa ennen kuin opettaja kertoo vastauksen. (Ahokallio 1998, 328-349.)

Musiikki on luonteva osa peruskoulun uskonnonopetusta. Musiikki ilmaisee myös sellaisia tunteita, joille ei ole omaa käsitettä. Lauluilla ja virsillä on yleensä jokin ydinajatus ja lisäksi ne viestittävät kuulijalleen tunnelmia ja käytännön ohjeita. Musiikkia voidaan käyttää muun muassa levyraadissa, rentoutumis- ja hiljenty-misharjoituksissa sekä musiikkiryhmän tai luokan esityksissä. (Ahokallio 1998, 328-349.)

Yhdessä ääneen lukeminen on vanha, mutta edelleen hyvin toimiva tapa. Paitsi että siinä opetetaan oppilasta lukemaan ja ymmärtämään lukemaansa opettaja myös saa käsityksen siitä, kuinka hyvin hänen oppilaansa ymmärtävät luettua tai ylipäänsä osaavat lukea. Kukin oppilas lukee määrätyn pätkän tekstiä, minkä jälkeen pohditaan luettua tekstiä yhdessä. Tunnilla voidaan myös lukea lehtiä ja poimia sieltä uskonnollisia artikkeleita. Tällainen työskentely sopii mainiosti käyttöön jo alakoulusta alkaen. (Ahokallio 1998, 328-349.)

Visuaalisia virikkeitä voidaan käyttää opetuksessa hyvin laaja-alaisesti, mistä esimerkkinä muun muassa kuvan katselu kirjasta tai piirtoheittimen avulla, elokuvan katselu tai sen tekeminen itse. Kuva ei kuitenkaan aukea oppilaille ilman, että sen sisältöä pohditaan. Kuvan tarkastelu on hyvä aloittaa rauhoittumisella kuvan äärelle. Kuva asetetaan siten, että jokainen voi nähdä sen tai jokaiselle oppilaalle annetaan oma kuva. Kuvaa tarkastellaan joko itsenäisesti tai ryhmässä ja pyritään tavoittamaan kuvan tunnelma sekä selvittämään, mitä kuvan tilanteessa tapahtuu. Uskonnollisten kuvien taustalla on yleensä jokin kertomus ja se tulee tunnistaa, jotta kuvaa voidaan tulkita. Kuvaan liittyvä teksti voidaan lukea joko itsenäisesti tai yhdessä. Tämän jälkeen kuvasta tunnistetaan muun muassa henkilöt, paikat ja tärkeät esineet. Lopuksi pohditaan sitä, millaisia ajatuksia kuva herättää ja mitä se pyrkii viestittämään. (Laajoki 2007, 159-198; Ahokallio 1998, 328-349.)

Käden taidot ovat tärkeä osa alakoulun uskonnonopetusta. Kirkkovuoden juhlat tarjoavat paljon aiheita askartelua varten. Vaihtoehtoisesti voidaan opetuksessa käyttää myös piirtämistä. Monesta luokasta löytyykin sellaisia piirtäjiä, jotka haluavat koko ajan piirrellä jotakin. Piirtämistehtävän tulokset voidaan koota luokan seinälle kaikkien nähtäväksi ja siten niitä on helppoa myös käsitellä. Piirtämisen voi toteuttaa yksilötehtävänä tai ryhmissä. (Ahokallio 1998, 328-349.)

Erilaisilla peleillä ja pulmatehtävillä voidaan harjoittaa ja mitata oppilaiden kognitiivisia taitoja. Kilpailu on motivoiva ja tehokas opetusmenetelmä myös uskonnonopetuksessa. Sillä paitsi mitataan opittua, myös opetellaan voittamista ja häviämistä. Pelien kautta oppilas oppii, että jokaisella teolla on omat seurauksensa. Luonnollinen tapa mitata oppimista ovat kokeet, joiden perusteella oppiaineen arvosanakin pitkälti määräytyy. Tiedollisia valmiuksia pystyy mittaamaan suullisesti ja kirjallisesti. (Ahokallio 1998, 328-349.)

Yksi opetusmenetelmä on itsenäinen työ ja sen voi toteuttaa monella eri tavalla. Yleisin itsenäisen työn muoto on oppilasesitelmä, joka voi olla kirjoitelma esseen tai kirjeen muodossa, täydennettävä lause, mielipidekirjoitus tai kurssipäiväkirja. Itsenäinen työ voi olla myös runon kirjoittaminen esimerkiksi jostakin Raamatun tapahtumasta tai henkilöstä. Luokan tai ryhmän voimin voidaan myös suunnitella ja toteuttaa näytelmä esimerkiksi jostakin historiallisesta tapahtumasta tai henkilöstä. (Ahokallio 1998, 328-349.)

3.3 Koulun uskontokasvatus

Uskontokasvatus ja uskonnollinen kasvatus mielletään usein samaksi asiaksi. Niille voidaan kuitenkin tehdä eroa siten, että uskontokasvatus on mihinkään uskonnolliseen tunnustukseen sitoutumatonta kasvatusta ja uskonnollinen kasvatus perustuu johonkin tiettyyn tunnustukseen tai perinteeseen. Tässä tapauksessa kristillinen kasvatus on yksi uskonnollisen kasvatuksen muoto. Toinen tapa on jakaa uskontokasvatus tunnustukselliseen ja tunnustuksettomaan opetukseen. Kristillisellä kasvatuksella tarkoitetaan kristillisen perinteen välittämistä sukupolvelta toiselle. Kristillisen ajattelun mukaan usko on kuitenkin aina Jumalan lahja, eikä sitä voi kasvatuksella synnyttää. (Muhonen & Tirri 2008, 63-82.)

Koulun uskonnonopetuksen asemasta on käyty keskustelua koko Suomen itsenäisyyden ajan. Uskonto oppiaineena on kuitenkin säilynyt. Koululait takaavat oppilaalle oman uskonnollisen yhdyskuntansa elämän ja ajattelun mukaisen uskonnonopetuksen saamisen. Taustalla ovat sekä historialliset taustat että YK:n ihmisoikeusasiakirjoissa ilmenevä periaate, jonka mukaan jokaisen oppilaan tulee saada hänen uskonnollista ja eettistä kasvuaan tukevaa ohjausta. Uskonnonopetus kuuluu suomalaisen kulttuurin tuntemukseen ja yleissivistykseen. Koulun uskonnonopetus ei kuulu kirkkolain alaisuuteen, mutta luonnollisesti kirkko on kiinnostu-

nut koulun uskonnonopetuksesta, koska uskonnollisen yhdyskunnan näkemykset opetuksen sisällöstä tulee huomioida. Koulun uskonnonopetus tulisikin nähdä uskonnollisen yhdyskunnan ja yhteiskunnan yhteiseksi asiaksi. (Holma 2008, 141-148.)

Koulujen uskonnonopetus tapahtuu oppilaiden enemmistön uskonnon mukaisesti, mikä tällä hetkellä on kaikissa Suomen kunnissa luterilainen. Luterilaisen uskonnon opetuksen rinnalla myös ortodoksisen uskonnon opetus on lainsäädännöllisesti erityisasemassa. Näiden lisäksi opetetaan useita vähemmistöuskontoja. Kaikkien näiden ryhmien opetukselle on laadittu yhteiset opetushallituksen hyväksymät tavoitteet. Niiden mukaan uskonnonopetuksen tulee perehdyttää oppilaat omaan uskontoon ja suomalaiseen katsomusperinteeseen, antaa tietoa muista uskonnoista, helpottaa uskontojen kulttuurisen ja inhimillisen merkityksen ymmärtämistä sekä kasvattaa oppilasta eettisyyteen. (Kallioniemi 2007, 7-24.)

4 TYÖN TAVOITTEET

Pyrin opinnäytetyössäni selvittämään, onko nykypäivän lasten vaikeaa ymmärtää lammas ja paimen -vertauksia Raamatussa. Tutkin, onko lammas täysin vieras käsite neljäsluokkalaisille ja minkä verran he tietävät paimenen ammatista. Lisäksi koen tärkeäksi saada lapset pohtimaan lammasvertausta ja antaa heille oikeaa tietoa aiheesta lapsia kiinnostavalla tavalla. Työn tavoitteena on myös tuottaa opetusmateriaalia uskonnotunnille Päivärinnan koulun käyttöön.

Järjestin Päivärinnan koulun neljäsluokkalaisille kirjoitustehtävän lampaista ja paimenista. Ohjeistuksessa käytin kuvaa paimenesta ja lampaista sekä muutamia kysymyksiä. Kysymykset paitsi helpottivat oppilaita vastaamisessa, myös takasivat sen, että sain vastauksia juuri haluamiini kysymyksiin. Oppilaiden kirjoituksista tekemäni yhteenvedon perusteella tiesin, ovatko lampaat ja paimenet neljäsluokkalaisille tuttu ja helposti ymmärrettävä aihe vai aivan vieras. Suunnittelin kaksi erilaista uskonnon oppituntia samasta aiheesta ja kävin toteuttamassa ne Päivärinnan koululla kahdelle eri ryhmälle. Samalla tuotin opetusmateriaalia koulun käyttöön. Myös tunnin aikana pystyin arvioimaan sitä, onko lammasvertaus oppilaille tuttu vai vieras käsite. Pyysin oppitunneista palautteen sekä tunnille osallistuneilta oppilailta että tuntia tarkkailleelta luokanopettajalta.

Kohderyhmieni oppilaat olivat neljäsluokkalaisia. Päivärinnan koulu sijaitsee noin 13 000 asukkaan Ylivieskan keskustassa. Koululla on yhteensä kolme rinnakkaista nelosluokkaa, joista kahdelle toteutin oppitunnin. Kummassakin luokassa tyttöjen ja poikien määrä on melko tasaisesti jakautunut. Luokalla, jolle pidin ensimmäisen tunnin, oli yksi näkövammaisen oppilas. Muita erityistä huomiota tarvitsevia oppilaita ei kohderyhmissäni ollut.

5 KIRJOITUSTEHTÄVÄN SATOA

Järjestin yhdelle nelosluokalle kirjoitustehtävän selvittääkseni, tuntuuko vertaus paimenesta ja lampaista heistä vieraalta ja vaikeasti ymmärrettävältä sekä minkä verran heillä on kokemusta lampaista. Tehtävänannossa käytin piirtoheitintä, jolla heijastin valkokankaalle kuvan paimenesta lampaankaritsa harteillaan ja kuvan alla oli muutamia kirjoittamista helpottavia kysymyksiä (LIITE 1). Käytin kysymyksiä myös siksi, että saisin kirjoituksissa vastaukset juuri niihin kysymyksiin, joihin haluan vastaukset.

Kirjoitustehtävään osallistui kaikkiaan kolmesta oppilasta. Vain yksi oppilas kertoi muistavansa Raamatusta kohdan, jossa puhutaan lampaista ja paimenista. Kolme oppilasta kirjoitti, ettei muista Raamatusta mainintaa lampaista ja paimenista. Loput yhdeksän oppilasta eivät vastanneet tähän kysymykseen, mutta kahdella heistä oli tekstissään viittauksia siihen, että muistissa ehkä oli asioita Raamatun lammasvertauksista. Yksi oppilas esimerkiksi kirjoitti, että yhden lampaan puuttuessa laumasta paimen ottaa riskin ja lähtee etsimään eksynyttä lamasta. Toinen oppilas kertoi, että ”lammassauvalla” voidaan ottaa lammas esimerkiksi syvistä rotkoista.

Kolme oppilasta oli sitä mieltä, että Raamatun vertaukset paimenesta ja lampaista ovat helppoja ymmärtää. Neljä oppilasta sen sijaan piti vertauksia vaikeina ymmärtää. Loput kuusi oppilasta eivät vastanneet tähän kysymykseen. Koska kysymyksiä oli useampia, tämä kysymys ei varmasti ollut se kaikkein helpoin ja siksi siihen oli helppoa jättää vastaamatta. Olisin kuitenkin toivonut tähän parempaa vastausprosenttia, koska se oli kysymyksistä kaikkein tärkein.

Kolmestatoista oppilaasta vain kolme oli nähnyt lampaista luonnossa. Lampaista tiedettiin parhaiten se, että ne ovat puolustuskyvyttömiä ja että petoeläimet sekä kallionkoloon tai jyrkänteeltä putoaminen olivat niiden suurimpia vaaroja. Neljä oppilasta kirjoitti, että lampaista saadaan villaa ja heistä kaksi tiesi, että villasta voidaan tehdä vaatteita. Kaksi oppilasta kirjoitti, että villa otetaan pois keritsemällä. Kaksi oppilasta kirjoitti, että lammas on märehijä. Yksi oppilas kirjoitti, että lampaista on valkoisia, mustia ja ruskeita. Yksi oppilas taas kertoi, että lampaat ovat valkoisia. Yksi oppilas tiesi myös, että lampaat asuvat lampolassa. Viisi oppilasta kertoi, ettei tiedä lampaista mitään.

11 oppilasta kirjoitti näkevänsä kuvassa paimenen ja lampaan. Kaksi heistä mielsi paimenen Jeesukseksi. Huomio kiinnittyi myös paimensauvaan ja sen mainitsikin yhdeksän kirjoittajaa. Usein paimensauva tosin nimettiin vain kepiksi ja sen merkityksenä pidettiin lähinnä lampaiden ohjailua. Viisi oppilasta kirjoitti, että paimenella on päällään ihokas, yhtä moni mainitsi viitan. Neljässä kirjoituksessa mainittiin metsä. Viisi oppilasta totesi, että kuvassa taustalla on muuri tai kiviaita. Yksittäisiä huomioita olivat muun muassa kivet, lampi, kukat, vuoret, tie, mekko ja vyö. Yhdessä kirjoituksessa kiinnitettiin huomiota jopa siihen, että lampaan korvat ovat alhaalla. Tämä oli mielestäni yllättävän tarkka huomio kuvasta.

Paimenen työtä ja ominaisuuksia kuvattiin paljon. Kolmessa kirjoituksessa mainittiin, että paimen pelastaa lampaat pulasta, esimerkiksi nostaa rotkosta. Samoin kolme kertaa mainittiin se, että paimen suojelee lampaista petoeläimiltä. Kolmesti paimenen tehtäväksi kuvattiin myös lauman vartiointi, samoin lauman ohjailu ja siirtely paikasta toiseen. Kaksi oppilasta kertoi, että lampaat laitettiin yöksi aitaukseen. Yksittäisiä huomioita paimenen työstä olivat lampaiden lukumäärän laskeminen illalla, lauman pitäminen koossa ja eksyneen lampaan etsiminen. Yhden

kerran paimenta kuvattiin huolehtivaiseksi ja auttavaiseksi. Eräs oppilas osasi kertoa, että paimenella oli välineenään linko ja köysi.

Tässä pari ”helmeä” neljäsluokkalaisten kirjoituksista:

Lampaat ovat heikkoja ja puolustuskyvyttömiä jos susi tulee. Sen takia lampaiden on hyvä olla paimenten luona niin kuin ihmisten Jeesuksen luona.

Jeesus ohjaa meitä kuolemaan asti.

Nimesin nämä oppilaiden sitaatit helmiksi siksi, että ne olivat mielestäni erittäin kauniisti sanottuja. Säilytin ne myös alkuperäisessä kieliasussaan, koska koen niiden olevan parhaimmillaan juuri niin kuin oppilaat ovat ne ilmaisseet. Näistä kahdesta otteesta käy lisäksi ilmi se, miten hyvin osa oppilaista oivalsi lammas- ja paimenvertausten hengellisen merkityksen. Lampaitaan rakkaudella ohjaava paimen kuvastaa Jeesuksen rakkautta ja johdatusta meitä ihmisiä kohtaan.

Kirjoitustehtävän perusteella neljäsluokkalaisilla on hyvin vähän kokemuksia lampaista. Vaikka konkreettisia kokemuksia lampaista on vain vähän, oppilaat tuntuvat silti tietävän melko hyvin, millainen eläin lammas on. Tämä johtuu varmasti osittain siitä, että jo pienestä pitäen lapset näkevät kuvia lampaista esimerkiksi lastenkirjoissa. Uskon, että lampaan ominaisuuksien tunteminen kuuluu yleissivistykseen samalla tavalla kuin esimerkiksi hevosen tietäminen. Myös kuvitetuissa Lasten raamatuissa kuvataan paimenia lampaineen ja vastaavat kuvat ovat esillä myös pyhäkoulussa, joten käytännöllisesti katsoen lapset eivät voi mitenkään välttyä kohtaamasta lampaat ja paimenet -teemaa.

6 EKSYNYT LAMMASTA ETSIMÄSSÄ -OPPITUNTI

Löysin hyvää materiaalia oppituntia varten Raamatun maailmaa valloittamassa (Haahtela & Myllykoski 2006a) ja Rohkeasti Raamattuun (Haahtela & Myllykoski 2006b) -kirjoista, joissa on omat lukunsa lampaista ja paimenista. Kirjoissa on kummassakin raamatunkohta ja sitä avaavia kysymyksiä, jotka sopivat mielestäni hyvin myös lapsille.

6.1 Oppitunnin rakentaminen

Oppitunnin pituus on 45 minuuttia, joten olen suunnitellut oppitunnin koostuvan yhden raamatunkohdan käsittelystä ja toiminnallisesta osuudesta. Aluksi suunnitelin ottavani käsittelyyn Hyvä paimen -vertauksen Johanneksen evankeliumista, mutta vaihdoin sen kuitenkin Matteuksen evankeliumin Eksynyt lammas -vertaukseen, koska se on varmasti helpompi neljäsluokkalaisille. Lisäksi löysin Rohkeasti Raamattuun (Haahtela & Myllykoski 2006b) -kirjasta hyviä vinkkejä oppituntia varten. Mietin myös sitä, luetanko vertauksen kadonneesta lampaasta Matteuksen vai Luukkaan evankeliumista, mutta totesin Matteuksen evankeliumissa sen olevan ”kauniimmassa muodossa”, ovathan kohderyhmäläiseni sentään vielä kovin nuoria.

Oppitunnin rakentaminen alkoi siis sillä, että valitsin käsiteltäväksi raamatunkohdan Matt. 18: 12–14, vertaus eksyneestä lampaasta. Valitsin kirjallisuudesta ja lisäksi keksin itse muutamia kysymyksiä, jotka liittyvät kyseiseen raamatunkohtaan. Suunnittelin myös kysymykset loppupohdintaan. Loppupohdinnan kysymykset ovat aihetta syventäviä ja niissä eksynyt lammas -vertaus linkittyy todelliseen arkielämään. Seuraavaksi pohdin, millaisen toiminnallisen osuuden sisälly-

tän oppituntiin. Päätin ottaa tuntiin piirustustehtävän, koska piirtäminen on neljäsluokkalaisille mieluista toimintaa ja sen kautta myös oppiminen on mahdollista. Piirustustehtävästä tein kaksi vaihtoehtoa, joista opettaja voi valita sen, kumman kokee paremmaksi. Paimenen piirtämisessä pohditaan samalla sitä, millainen on hyvä paimen ja piirtäminen on tämän kysymyksen käsittelyyn varmasti mielisempi toteutustapa kuin tavallinen keskustelu. Vertauksen piirtämisellä taas saadaan kerrattua Jeesuksen kertomusta, jolloin se jää paremmin oppilaiden mieleen. Kun piirroksot laitetaan järjestykseen seinälle, voidaan myöhemmin helposti palata Eksynyt lammas -vertaukseen.

Oman haasteensa oppitunnin suunnitteluun toi se, että luokalla on yksi näkövammaisen oppilas, joka näkee ainoastaan jonkin verran hahmoja. Kuten luokanopettaja sanoi, hän ”lukee sormenpäillään”, joten pyrin hankkimaan tunnille jotain konkreettista tunnusteltavaa. Oikeastaan kaikki, mitä suunnittelin tehtäväksi tunnilla, täytyi ajatella myös hänen näkökulmastaan, jotta hän saisi oppitunnista irti sen, minkä muutkin saavat. Tämä oli oikeastaan mielenkiintoinen haaste, eikä aina oppituntia suunniteltaessa tule ajateltua sitä, että ryhmässä saattaa olla näkövammaisen oppilas.

Kävin oppituntisuunnitelmani vaihe vaiheelta läpi tämän oppilaan näkökulmasta. Koska hän ei voi itse lukea Raamattua, on erityisen tärkeää, että vertaus luetaan yhdessä ääneen. Silloin hän kuulee sen. Koska hän ei voi nähdä kuvia lampaista, hän saa tunnusteltavakseen lammasesineitä. Lisäksi hän voi tunnustella lampaanvillaa. Keskusteluun hän voi tietenkin osallistua kuten muutkin. Piirtämistehtävässä hän työskentelee parin kanssa kuten muutkin, mutta vaikka hän ei voi piirtää, hän voi kuitenkin pohtia paimenen ominaisuuksia ja sitä, mitä kuvaan voisi piirtää. Näin hän tekee tärkeää yhteistyötä parin kanssa. Oppilaan avustaja kirjoit-

ti muistiinpanot pistekirjoituksella paperille oppitunnin aikana, joten hän sai tunnin lopuksi myös muistiinpanot itselleen kuten muutkin.

6.2 Tuntisuunnitelma

Oppitunnin tavoitteena on tehdä Raamattu tutummaksi oppilaille ja saada heidät kiinnostumaan Raamatusta. Tavoitteena on myös, että neljäsluokkalaiset oppivat, millaista elämä oli Jeesuksen aikana, mikä taas auttaa ymmärtämään paremmin Raamatun vertauksia. Oppitunnilla pyrin myös tekemään lammasta tutummaksi oppilaille havaintomateriaalin avulla ja samalla tuottaa heille uusia elämyksiä. Tavoitteena on myös saada oppilaat pohtimaan lähimmäisen huomioon ottamista.

Oppituntia varten tarvitaan piirtoheitin, Raamatut jokaiselle oppilaalle (tai vähintään joka toiselle, että jokainen pystyy kuitenkin seuraamaan lukemista Raamatusta), värikyniä ja valkoista A4-paperia piirtämistä varten. Tilaa täytyy olla sen verran, että oppilaat voivat piirtää pöydän äärellä pareittain ja jokaisella täytyy myös olla näköyhteys piirtoheittimen valkokankaalle. Tunnille voi varata myös pienen määrän lampaanvillaa tunnusteltavaksi. Pienen määrän lampaanvillaa saa varmasti mistä tahansa paikasta, jossa on lampaita, koska monissa paikoissa villa menee hukkaan. Villan tulee olla mahdollisimman puhdasta (ei paljoa heinää tai likaa, yksittäiset heinät on kyllä helposti nypittävässä.) Villa tulee myös pestä saippuan kanssa, että siitä irtoaa rasva. Tunnille kannattaa ainakin varata kuvia lampaista ja kuvissa on hyvä olla erilaisia lampaita, myös karitsoita.

Menin luokkaan noin kymmenen minuuttia ennen oppitunnin alkamista tekemään ennakkovalmisteluja. Luokassa on yhteensä 16 oppilasta, tyttöjä ja poikia on suunnilleen yhtä paljon. Tuona päivänä koulussa olivat 16 oppilasta, mutta yksi oppilas joutui poistumaan luokasta kesken tunnin, joten en saanut häneltä palau-

tetta. Oppilaiden pulpetit oli ryhmitelty neljän pöydän ryhmiin eri puolille luokkaa. Laitoin jokaiseen pulpettiryhmään yhden valokuvan lampaasta ja näkövammaisen pojan paikalle laitoin lammasesineitä tunnusteltavaksi.

Kello soi ja oppilaat alkoivat kerääntyä luokkaan. Koska olin käynyt pitämässä heille tuntia jo aikaisemmin, minun ei enää ollut tarvetta esitellä itseäni. Sen sijaan tehtiin nimikierros, jossa jokaisen olisi pitänyt sanoa oma nimi ja oman nimen ensimmäisellä kirjaimella alkava asia, josta pitää. Sanoin oman nimeni esimerkiksi: Minä olen Mari ja pidän mansikoista. Tämä osoittautui kuitenkin liian vaikeaksi suurimmalle osalle oppilaista, koska he eivät keksineet millään sellaista asiaa, joka alkaa samalla kirjaimella ja josta he pitäisivät. Niinpä oman nimen sanominen riitti ja asian sai sanoa, jos halusi. Tämä nimikierros jää tietenkin pois sitten, kun tuntia pitää tuttu luokanopettaja.

Alkuun kysyin, millaisia raamatunkohtia lapset muistavat, joissa olisi lampaita ja paimenia. Kukaan ei muistanut yhtään sellaista kohtaa. Kysyin, muistaisiko kukaan, jos kysyn, onko kuultu vertausta eksyneestä lampaasta. Kukaan ei muistanut sellaistaakaan. Pyysin oppilaita hakemaan edestä itselleen Raamatut ja niistä etsittiin kohta Matt. 18: 12–14, Eksynyt lammas -vertaus. Ohjeistin tuon kohdan etsimisen mahdollisimman helposti ja vaihteittain: Raamattu on jaettu Vanhaan ja Uuteen testamenttiin ja nyt etsitään Uusi testamentti, joka on jälkimmäinen osa Raamatusta. Heti Uuden testamentin alussa on peräkkäin Matteuksen, Markuksen, Luukkaan ja Johanneksen evankeliumit. Nyt etsitään niistä ensimmäinen eli Matteuksen evankeliumi ja sieltä 18. luku. Luvut on merkitty isoilla mustilla numeroilla. Opettajan täytyy kiertää tarkistamassa, että jokainen löytää oikean kohdan Raamatusta ja avustaa tarvittaessa. Kun kaikilla oli oikea raamatunkohta edessään, aloitettiin lukemaan vuorotellen. Lukeminen on hyvä tauottaa siten, ettei lause tai ajatus jää kesken. Tästä seuraa väistämättä se, että lukupätkistä tulee

eripituisia, mutta se on pienempi paha kuin se, että asia katkeaisi lukuvuoroa vaihdettaessa.

Olin suunnitellut kertovani ennen tekstin lukemista oppilaille, mihin asiayhteyteen Jeesuksen esittämä vertaus liittyy: Jeesuksen toiminnan aikana jotkut ihmiset paheksuivat sitä, että Jeesus hyväksyi syntiset ihmiset seuraansa ja söi heidän kanssaan. Tällaisia olivat esimerkiksi fariseukset, juutalainen uskonnollinen puolue, joka ei pitänyt Jeesuksesta (Palva 2006, 99). Toinen ryhmä olivat lainopettajat, jotka olivat Mooseksen lain tuntijoita ja selittäjiä (Palva 2006, 222). Vertauksella Jeesus puolustaa haluaan kutsua nimenomaan parannusta tekeviä syntisiä seuraansa. Unohdin kuitenkin kokonaan kertoa tämän ja lukeminen aloitettiin suoraan. (Haahtela & Myllykoski 2006b, 295.)

Kysyin oppilailta, millainen eläin lammas on. Vastauksia ei oppilailta juuri tullut, joten minä kerroin asiasta. Kerroin, että lammas on laumaeläin ja yksin jäänyt lammas on turvaton, hätääntynyt ja altis monille vaaroille. Kerroin, että Jeesuksen aikana lammasta pidettiin lähinnä maidon ja villan vuoksi. Villasta tehtiin kankaita, huopia ja mattoja. Jos ylettyi, joitakin lampaita teurastettiin ja saatiin näin lihaa syötäväksi. Tässä vaiheessa annoin oppilaille lampaanvillaa tunnusteltavaksi. (Castrén 1997, 112-113; Pesonen & Valkama 2010, 254.)

Samalla kun oppilaat tunnustelivat villoja, kysyin heiltä, mitä paimenen tehtäviin kuului Jeesuksen aikana. Osa oppilaista havahtui kuuntelemaan minua, mutta osa oli niin innoissaan villojen tunnustelusta, ettei kuunnellut, mitä puhuin. Kukaan ei oikein uskaltanut vastata, joten minä kerroin, että talviaikaan lampaat laidunsivat tilan lähellä, jolloin lapsetkin pystyivät paimentamaan niitä. Kesällä lampaat siirrettiin vuorten rinteille laiduntamaan, koska ruoho alavilla mailla kuivui. Vuorilaitumilla lampaiden paimentaminen oli aikuisten miesten työtä, koska

lampaista täytyi aseina suojella varkailta ja petoeläimiltä. Paimentamista johti pääpaimen, jolla oli mukana apupaimenia. Eksyneessä lampaassa 99-päinen lauma ei siis jäänyt oman onnensa nojaan, vaan apupaimenet huolehtivat siitä. (Pesonen & Valkama 2010, 254-255.)

Kerroin, että villipedoista yleisimmät olivat susi, karhu, leopardi, hyeena ja sakaa-li. Paimenella oli aseinaan linko, sauva, nuija ja veitsi, joita hän käytti tarvittaessa katraan puolustamiseen. Kerroin, että linko on heittoase, jossa kivi singotaan ilmaan hihnojen avulla (Saarisalo 1980, 664). Jos lammas putosi kallionkoloon, paimen nosti sen ylös pitkällä, päästä koukistetulla sauvalla ja kantoi harteillaan takaisin lauman luokse. Kerroin myös, että Jeesuksen aikana lampaat olivat talviaikaan öisin haassa eli lammastarhassa, jota vartioi portinvartija. Kesällä lampaat koottiin iltaisin luoliin tai kivistä tehtyihin aitauksiin, jotta lauma pysyisi koossa eivätkä pedot pääsisi niiden kimppuun. Päivällä lampaan olivat vapaana laitumilla. (Haahtela & Myllykoski 2006a, 117.) Tässä vaiheessa näytin kalvolta kuvan paimenesta (LIITE 6), jossa näkyy paimenen lisäksi lammas, lammassauva ja takana kivistä tehty aitaus.

Seuraavaksi kysyin, millaisiin paikkoihin ja miksi lampaat saattoivat eksyä. Kerroin, että lampaat saattoivat pudota kallionkoloon tai ojaan. Petoeläimen jahdatessa tai katraan muuten säikähtäessä saattaa yksi lammas ajautua laumasta erilleen ja lähteä hädissään harhailemaan. Lammas saattoi jäädä myös jalastaan kiinni johonkin risuun. Kysyin, miten paimen mahtoi huomata, että yksi lammas hänen laumastaan oli eksynyt. Oppilaat tiesivät, että paimen laski lampaansa. Tarkensin, että siirryttäessä uusille laitumille paimen laski, että kaikki lampaat olivat tallella. Myös illalla lampaista aitaukseen laittaessaan paimen laski lampaansa. Kun paimen kuitenkin oli lampaiden kanssa koko ajan, ainakin suurin osa lampaista tuli

helposti tutuiksi paimenelle ja niinpä sellaisen lampaan puuttumisen varmasti myös huomasi.

Seuraavaksi kysyin, mitä paimen mahtoi tehdä, kun hän huomasi lampaan eksyneen. Oppilaat tiesivät, että paimen lähti etsimään lammasta. Kerroin, että silloin laumasta jäivät huolehtimaan muut paimenet, koska alkavaa kahtakymmentä lammasta kohden täytyi olla aina yksi paimen (Pesonen & Valkama 2010, 254-255). Lopuksi kysyin, miten lammas tunnisti oman paimenensa. Tästä oppilailla ei ollut aavistusta, joten kerroin, että lammas tunnisti oman paimenensa äänen. Jos seuraavassa piirustustehtävässä ei piirretä hyvää paimenta, pohditaan vielä sitä, millainen on hyvä paimen. Tärkeää on mainita ainakin, että hyvä paimen kohtelee lampaita lempeästi ja rakastavasti, on huolehtiva, anteeksiantava ja armollinen sekä etsii ja pelastaa eksyneen tai pulassa olevan lampaan.

Seuraavaksi oli vuorossa piirustustehtävä, johon olin suunnitellut kaksi toteuttamisvaihtoehtoa. Toteutin niistä ensimmäisen, jossa oppilaat piirtävät pareittain kuvan hyvästä paimenesta ja kirjoittavat hyvän paimenen ominaisuuksia kuvan viereen. Kuvaan voi piirtää myös paimenen tarvikkeita, lampaita, maisemaa ym. Lapset siis käyttivät hyväkseen tällä tunnilla jo opittuja asioita ja lisäksi pohtivat paimenen ominaisuuksia: Suunnittelin, että piirtämiseen käytetään aikaa 10 minuuttia ja piirustusten käsittelyyn 5 minuuttia. Tämä piirustustehtävä ei kuitenkaan toiminut aivan kuten olin toivonut, koska oppilaat keskittyivät paimenen ja tarvikkeiden piirtämiseen niin, etteivät ehtineet pohtia paljoakaan hyvän paimenen ominaisuuksia. Kaikki eivät ehtineet edes piirtää paimenta kokonaan.

Piirustusten käsittely toteutettiin siten, että jokainen esitteli vuorollaan oman työnsä ja kertoi, mitä hyvän paimenen ominaisuuksia oli keksinyt. Kaikki oppilaat eivät kuitenkaan jaksaneet keskittyä kuuntelemaan toisia, vaan touhusivat omiaan

ja osa vielä piirteli paimentaan. Koin, että tämä piirustustehtävä ei ollut kovin toimiva opetusmenetelmä, koska siihen tarvittaisiin melkein puoli tuntia aikaa, jotta oppilaat saisivat piirtää rauhassa, ehtisivät pohtia paimenen ominaisuuksia ja työt ehdittäisiin vielä käsitellä kaikessa rauhassa. Tehtävän onnistuminen riippuu kuitenkin paljon ryhmästä, joten jollakin toisella ryhmällä se saattaisi onnistua paremmin.

Toisessa suunnittelemassani vaihtoehdossa oppilaat piirtävät pareittain eksynyt lammas -vertauksen (joihinkin ryhmiin voi tulla kolmekin oppilasta). Tarina jaetaan parien kesken seuraavanlaisesti: 1) Jos jollakulla on sata lammasta 2) ja yksi niistä eksyy 3) niin eikö hän jätä ne 99 vuorille ja lähde etsimään sitä eksynyttä 4) Ja jos hän sen löytää - totisesti: hän iloitsee siitä enemmän kuin niistä 99:stä, jotka eivät olleet eksyksissä. 5) Samoin ei teidän taivaallinen Isänne tahdo, että yksikään näistä vähäisistä joutuisi hukkaan. (Matt. 18: 12–14.) Tässä tehtävässä kuvat kannattaa koota seinälle ja käydä vertaus vielä kuvien avulla läpi.

Piirustustehtävän jälkeen kerroin, että lampaankasvatus on tänä päivänä hyvin erilaista kuin Jeesuksen aikana: enää paimenet eivät vartioi lampaita kedoilla, vaan lampaat oleskelevat aidatuilla laitumilla tai sisätiloissa lampoloissa. Tämä on mielestäni hyvä tehdä oppilaille selväksi ja samalla ”palataan nykyhetkeen” Raamatun syntyajasta. Siten asian kertominen sopii parhaiten tähän vaiheeseen oppituntia, koska loppupohdinnassa mietitään erityisesti sitä, kuinka vertaus toimii tämän päivän ihmisten keskuudessa.

Loppupohdinnassa kysyin, mitä Jeesus tarkoittaa vertauksellaan eksyneestä lampaasta. Tämän kysymyksen käsittely oli näin lopuksi erityisen tärkeää, koska unohdin alussa kertoa vertauksen taustat. Loppupohdinta on muutenkin tärkeää tunnin lopuksi, koska siinä tiivistetään tunnin keskeisimmät asiat. Kerroin oppi-

laille, että tässä vertauksessa Jeesus kuvaa meitä ihmisiä lampaiksi ("Samoin ei teidän taivaallinen Isänne tahdo, että yksikään näistä vähäisistä joutuisi hukkaan."). Jeesus haluaa tällä vertauksella kertoa siitä, kuinka Jumala haluaa löytää ja ottaa luokseen juuri sellaisia ihmisiä, joita muut ihmiset eivät pidä Jumalalle kelpaavina. Kadonneen lampaan löytäneen paimenen tavoin Jumala iloitsee eksyneen ihmisen löytämisestä. (Haahtela & Myllykoski 2006b, 295.)

Lopuksi kysyin vielä, miten Jumala suhtautuu eksyneisiin ihmisiin. Koska tähän kysymykseen en saanut vastauksia, kerroin, että Jumala kutsuu eksyneitä ihmisiä luokseen. Jumala suree jokaista ihmistä, joka kääntää hänelle selkänsä ja iloitsee jokaisesta ihmisestä, joka uskoo ja turvautuu häneen. Jumala on anteeksiantava ja armollinen. Olin suunnitellut myös kysyttäväksi, miten ihminen voi olla eksyksissä ja mitä ihminen voi tehdä, kun huomaa, että ystävällä on vaikeaa ja hän on jotenkin elämässään eksyksissä. Näitä kysymyksiä emme kuitenkaan ehtineet käydä läpi, koska tunti oli jo lopussa.

6.3 Oppitunnin arviointi

Palautelomakkeen (LIITE 2) täytti 15 oppilasta. He antoivat palautetta nimettömänä. Oppilaat antoivat pitämälleni tunnille arvosanat ja niiden keskiarvoksi tuli 7,5. Yhdeksän oppilasta koki oppineensa jotain uutta ja viidelle kaikki oli jo entuudestaan tuttua. Yksi oppilas vastasi, ettei tiedä, oppiko uutta. Kivaa ja opettavaa oppitunnissa oli yhdeksän oppilaan mielestä paimenen piirtäminen. Yksittäisiä kivaksi ja opettavaksi nimettyjä asioita olivat lampaanvillan tunnustelu, Eksynyt lammas -vertauksen lukeminen Raamatusta ja opetus puolustuskeinoista. Viimeksi mainitulla tarkoitetaan varmaankin sitä, kun kerroin paimenen aseista, joita hän tarvittaessa käyttää lammaslauman suojelemiseen varkailta ja pedoilta.

Kolmetoista oppilasta vastasi, että oppitunnissa ei ollut mitään tylsää eikä turhaa. Kaksi oppilasta sen sijaan vastasi, että oppitunnissa kaikki oli tylsää ja turhaa. Toisessa näistä palautelomakkeista on kuitenkin selvä ristiriita: sama oppilas on oppitunnin tylsyydestä ja turhuudesta huolimatta kuitenkin antanut oppitunnilleni arvosanan kahdeksan ja puoli. Sain myös palautetta siitä, että olin mukava opettaja ja että oppitunnilla oli kivaa. Kaiken kaikkiaan neljäsluokkalaisten palaute oli positiivista ja sen perusteella koen oppitunnin olleen onnistunut.

Työelämäohjaajani Helli Vähäyylkkä oli mukana seuraamassa oppituntia ja tein hänelle oman arviointilomakkeen (LIITE 3). Hän arvioi, että opetus oli kohderyhmälle sopivaa, eikä käsitteitä ollut liikaa. Keskusteluissa oli rauhallinen tunnelma ja keskustellessamme asiasta hän viittasi minun rauhalliseen luonteeseeni. Oppitunnilla ei myöskään ollut liian vaikeita asioita, vaan käsiteltävät aiheet olivat neljäsluokkalaisille aivan sopivia. Käyttämäni opetusmenetelmät olivat Hellin mielestä hyvin monipuoliset ja ne sopivat tälle ikäryhmälle. Ajankäytöstä hän totesi ajan jakautuneen tasaisesti, tosin piirrosten tarkasteluun tulisi olla enemmän aikaa, jotta teokset ehdittäisiin käydä läpi tarkemmin. Nythän olin varannut siihen vain vaivaiset viisi minuuttia. Helli totesi vielä, että aiheen loppukäsittely on tärkeää, sillä siinä koko tunnin ydinasiat vielä tiivistetään ja kerrataan. Tässä tunnissa oleellista oli vielä lopuksi havaita se, miksi Jeesus esitti opetuslapsilleen tämän vertauksen.

Helli kommentoi, että ryhmä pitäisi saada paremmin rauhoitetuksi, kun mennään uuteen asiaan. Samaan aikaan ei pitäisi olla kahta asiaa, joihin molempiin lasten pitäisi kiinnittää huomiota. Esimerkiksi kun neljäsluokkalaiset katselivat lampaiden kuvia ja olivat vasta saaneet villat tunnusteltaviksi, minä siirryin jo eteenpäin ja olisi pitänyt keskustella. Oppilaiden huomio oli kuitenkin villoissa ja vain muutamilla riitti kiinnostusta osallistua keskusteluun. Helli ehdotti tähän ratkaisuksi,

että oppilaille annettaisiin aikaa rauhassa tunnustella villoja ja katsella kuvia ja niistä voitaisiin myös keskustella yhdessä. Sitten kuvat ja villat kerättäisiin pois ja mentäisiin seuraavaan asiaan. Tämä oli todella hyvä neuvo ja aion kokeilla sitä ehdottomasti, jos käytän kuvia ja villoja seuraavallakin oppitunnilla.

Helli kertasi vielä lopuksi, että tunnin kulku oli rauhallinen ja kaikki oppilaat huomioitiin hyvin sen aikana. Oppilaat olivat keskusteluissa aika passiivisia, joten heitä tulee vain rohkaista enemmän keskustelemaan. Helli tosin totesi, että oppilaat puhuvat rohkeammin tutun opettajan tunnilla kuin vieraan tunnilla. Hän arveli myös, että oppilailla on kyllä ajatuksia, mutta he eivät vain uskalla tai osaa kertoa niitä ääneen. Hellin palaute oli erinomaista ja sain siitä paljon aineksia opinnäytetyöhöni ja työhöni myös tulevaisuutta ajatellen.

Oppitunti oli mielestäni ihan onnistunut. Kokonaisuutena ajatellen olin suunnitellut siihen hieman liikaa asioita, mutta niitä on toki hyvä olla ”varalla” siltä varalta, että jotkin osiot menevät suunniteltua nopeammin ja aikaa on reilusti jäljellä. Kysymyksistä olikin helppoa valita tärkeimmät ja jättää pois ne vähemmän tärkeät. Koen myös, että tunnilla tahti oli jotenkin liian nopea. Yhden kysymyksen äärellä olisi voinut viipyä kauemminkin ja myös piirustusten käsittelyyn olisi pitänyt olla enemmän aikaa. Luokanopettajan pitäessä tuntia alun nimikierros jää pois, joten aikaa jää enemmän muuhun.

Olen samaa mieltä Hellin kanssa siitä, että villojen tunnusteluun ja kuvien katseiluun olisi voinut varata ihan omaa aikaa. En vain ymmärtänyt huomioida sitä suunnitellessani tuntia enkä edes itse tilanteessa, jossa sille ei kyllä olisi ollut aikaa. Tämä onkin sellainen asia, jonka tulen huomioimaan seuraavaa tuntia pitäessäni. Olen kuitenkin tyytyväinen siihen, että keksin ottaa nuo lampaanvillat ja valokuvat mukaan tunnille.

7 HYVÄN PAIMENEN LAMPAANA -OPPITUNTI

Tahdoin tuottaa Päivärinnan koulun opettajien käyttöön myös vaihtoehtoisen tunnin, jotta heidän ei tarvitsisi käyttää aina samaa tuntisuunnitelmaa. Aloitin toisen oppitunnin rakentamisen heti arvioituani ensimmäisen oppitunnin ja halusin tehdä siitä mahdollisimman erilaisen kuin ensimmäisestä tunnista.

7.1 Oppitunnin rakentaminen

Olin aluksi suunnitellut Hyvä paimen -vertausta käsiteltäväksi jo edelliselle tunnille, mutta koin sen neljäsluokkalaisille liian vaikeasti ymmärrettäväksi, verrataanhan Jeesusta siinä samaan aikaan sekä hyväksi paimeneksi että lammastarhan portiksi. Koska itse vertaus Jeesuksesta hyvänä paimenena olisi todella hyvä käsiteltäväksi oppitunnillani, päätin jättää vertauksesta lukematta ne kohdat, joissa Jeesusta verrataan lammastarhan portiksi. Teksti luetaan siis kahdessa osassa: ensin Joh. 10: 1-5, jossa puhutaan yleisesti lampaista ja paimenesta ja myöhemmin Joh. 10: 11-16, jossa Jeesus vertaa itseään hyväksi paimeneksi. Suunnittelin muuttaman kysymyksen raamatunkohtaan liittyen, osa niistä oli samoja kuin edellisellä tunnilla, mutta osa tietenkin erilaisia.

Halusin tälle tunnille myös erilaiset toimintamenetelmät kuin edelliselle tunnille. Niinpä vaihdoin hyvän paimenen piirtämisen paripohdintaan, jonka tulokset opettaja kokoaa taululle ja joita sitten käsitellään yhdessä. Paripohdinta on lisäksi paljon tehokkaampi ja vähemmän aikaa vievä vaihtoehto kuin piirtäminen. Koska tahdoin tuntiin taas jotain oppilaiden kannalta mielekästä puuhaa, suunnittelin oppituntia varten sanaristikon, jolla kerrattaisiin ja muisteltaisiin tunnilla opittuja asioita. Lopuksi oikeat vastaukset käytäisiin yhdessä läpi.

7.2 Tuntisuunnitelma

Oppitunnin tavoitteena on tehdä lammasta tutummaksi neljäsluokkalaisille siinä määrin, kuin se oppitunnin avulla on mahdollista. Tutustuminen toteutuu lähinnä havaintomateriaalin, kuten villan tunnustelun ja valokuvien tutkiskelun kautta. Lisäksi keskustelemme siitä, millainen eläin lammas on. Toinen tavoite oppitunnille on se, että neljäsluokkalaiset saavat tietoa siitä, millaista paimenena toiminen oli Jeesuksen aikana. Tällöin he paimen -käsitteen tullessa vastaan Raamatussa tietävät, mistä puhutaan. Kolmas tavoite on se, että neljäsluokkalaiset opettelevat käyttämään Raamattua ja se tulee heille tutummaksi.

Suunnittelemani oppitunnin toteuttamiseen tarvitaan sen verran luokkatilaa, että oppilaat voivat työskennellä pareittain ja jokaisella parilla on pulpetin verran pöytää käytössään. Jokaiselle oppilaalle olisi hyvä olla Raamattu, jotta jokainen pääsisi itse opettelemaan sen käyttämistä. Jos tämä ei kuitenkaan ole mahdollista, riittää että Raamattuja on yksi paria kohden, jotta jokainen voi seurata lukemista. Jokaisella olisi hyvä olla myös lyijykynä ja kumi, kuitenkin vähintään yhdet paria kohden. Lisäksi opettaja tarvitsee piirtoheittimen, jolla voi havainnollistaa kerrottua kuvien avulla. Muu tarvittava materiaali löytyy opinnäytetyöni liitteistä, joista voi kopioida kuvat myös kalvolle.

Kuten edelliselle tunnille, myös tälle voi varata pienen määrän lampaanvillaa oppilaiden tunnusteltavaksi. Jälleen tunnille kannattaa varata kuvia lampaista ja kuvissa on hyvä olla erilaisia lampaita, myös karitsaita. Opettajan on hyvä kertoa, että lampaan jälkeläistä kutsutaan karitsaksi ja siksi on hyvä, että oppilaat myös näkevät karitsan kuvassa. Jos tunnilla ei ole villaa tunnusteltavana, kuvien merkitys korostuu.

Oppitunnin alussa luonnollisesti esittelin itseni ja kerroin neljäsluokkalaisille, miksi olen pitämässä heille tuntia. Tehtiin myös nimikierros, jotta jokainen pääsee ääneen heti alussa ja minä tiedän, kenelle olen tuntia pitämässä. Luokalla oli kaksikymmentä oppilasta, joista paikalla oli yhdeksäntoista. Luokalla oli suunnilleen saman verran tyttöjä ja poikia. Esittäytymisiin meni muutama minuutti aikaa ja se luonnollisesti jää pois sitten, kun tuttu luokanopettaja pitää tuntia.

Itse oppitunti alkoi sillä, kun kysyin, kuinka moni muistaa Raamatusta sellaisia kohtia, joissa puhutaan lampaista ja paimenista. Kysyin myös, muistettiinko Hyvä paimen -vertausta. Yksi käsi nousi joukosta epävarmasti. Tässä vaiheessa oppilaat hakivat Raamatut ja minä kirjoitin etsittävän kohdan (Joh. 10: 1-5) muistiin taululle. Ohjeistin tuon kohdan etsimisen mahdollisimman helposti ja vaihteittain, samoin kuin edelliselläkin kerralla: Raamattu on jaettu Vanhaan ja Uuteen testamenttiin ja nyt etsitään Uusi testamentti, joka on jälkimmäinen osa Raamatusta. Heti Uuden testamentin alussa on peräkkäin Matteuksen, Markuksen, Luukkaan ja Johanneksen evankeliumit. Nyt etsitään Johanneksen evankeliumi ja siitä kymmenes luku. Luvut on merkitty isoilla mustilla numeroilla.

Tällaisen ohjeistuksen olen havainnut hyväksi ja olen saanut palautetta opettajalta, että se on hyvin selkeä. Opettajan täytyy kuitenkin kiertää tarkistamassa, että jokainen löytää oikean kohdan Raamatusta ja avustaa tarvittaessa. Kun kaikilla oli oikea raamatunkohta edessään, kysyin vapaaehtoisia lukijoita ja niitä löytyikin paljon. Lukeminen on hyvä tauottaa siten, ettei lause tai ajatus jää kesken. Tästä seuraa väistämättä se, että lukupätkistä tulee eripituisia, mutta se on pienempi paha kuin se, että asia katkeaisi lukuvuoroa vaihdettaessa.

Jakeissa 1-5 puhutaan yleisesti lampaista ja paimenista. Aloitin asian käsittelyn kysymällä, millainen eläin lammas on. Kuvauksia tuli paljon, mm. villainen ja vii-

sas. Tuo lampaan kuvaileminen viisaaksi eläimeksi oli minulle todella positiivinen yllätys, koska usein olen kuullut vain sanottavan lammasta tyhmäksi. Itse yritän aina kannustaa oppilaita vastaamaan kysymyksiini ja viestittää heille, että on hienoa, kun uskaltaa viitata ja vastata huolimatta siitä, vaikka vastaus olisi vääräkin. Tärkeintä on osallistua ja olla aktiivinen.

Kun oppilailla ei enää ollut sanottavaa asiaan, kerroin, että lammas on laumaeläin ja selitin, mitä se tarkoittaa. Koska lampaat elävät laumassa, yksinjäätynyt lammas on turvaton, hätäntynyt ja altis monille vaaroille. Kerroin myös, että Suomessa lampaita kasvatetaan pääasiassa lihan ja villan vuoksi. Jeesuksen aikana sen sijaan pidettiin lähinnä maidon ja villan vuoksi. Villasta tehtiin kankaita, huopia ja mattoja. Jos ylettyi, joitakin lampaita myös teurastettiin ja saatiin näin lihaa syötäväksi. (Pesonen & Valkama 2010, 254.) Tässä vaiheessa annoin oppilaille pestyä lampaanvillaa tunnusteltavaksi. Villaa oli pusseissa, joten sitä ei ollut pakko tunnistella, jos ei halunnut. Samalla laitoin kiertämään myös kehyksissä olevia valokuvia omista lampaistani. Parissa kuvassa oli myös pieniä karitsoita ja kerroin, että lampaan lasta kutsutaan karitsaksi. Kun jokainen oli saanut halutessaan kokeilla villaa ja nähnyt kuvia, keräsin ne pois, etteivät ne häiritse tunnin kulkua.

Seuraavaksi kysyin, mitä paimenen tehtäviin kuului Jeesuksen aikana. Oppilaat tiesivätkin jo paimenen tehtävät pääpiirteissään: lauman vartioiminen ja suojeleminen petoeläimiltä, eksyneen lampaan etsiminen ja lampaiden terveydestä huolehtiminen. Kerroin, että talviaikaan lampaat laidunsivat tilan lähellä, jolloin lapsetkin pystyivät paimentamaan niitä. Kesällä lampaat siirrettiin vuorten rinteille laiduntamaan, koska ruoho alavilla mailla kuivui. Vuorilaitumilla lampaiden paimentaminen oli aikuisten miesten työtä, koska lampaita täytyi aseina suojella varkailta ja petoeläimiltä, aivan kuten tässä Raamatun tekstissäkin kerrottiin varkaiden ja rosvojen kiipeävän lampaiden luokse muurin yli. Paimentamista johti

pääpaimen, jolla oli mukana apupaimenia. Eksyneessä lampaassa 99-päinen lauma ei siis jäänyt oman onnensa nojaan, vaan apupaimenet huolehtivat siitä. (Pesonen & Valkama 2010, 254-255.)

Kerroin, että villipedoista yleisimmät olivat susi, karhu, leopardi, hyeena ja sakaali. Paimenella oli lauman puolustamista varten aseenaan linko, sauva, nuija ja veitsi. Selvensin, että linko on heittoase, jossa kivi singotaan ilmaan hihnoja käyttäen (Saarisalo 1980, 664). Jos joku lampaista putosi esimerkiksi kallionkoloon, paimen nosti sen ylös pitkällä, päästä koukistetulla sauvalla ja kantoi takaisin lauman luokse. Kerroin myös, että Jeesuksen aikana lampaat olivat talviaikaan öisin haassa eli lammastarhassa, jota vartioi portinvartija. Kesällä lampaat koottiin yöksi luoliin tai kivistä tehtyihin aitauksiin, jotta lauma pysyisi koossa eivätkä pedot ja varkaat pääsisi niiden kimppuun. Päivällä lampaan olivat vapaana laitumilla paimenten vartioidessa niitä. (Haahtela & Myllykoski 2006a, 117.) Tässä Raamatun tekstissä kerrotaan juuri siitä tilanteesta, kun paimen aamulla hakee lampaat tarhasta ja laskee laitumelle! Tässä vaiheessa näytin piirtoheittimellä kuvan paimenesta (LIITE 6). Kuvassa näkyy hyvin paimensauva ja taustalla kivistä tehty aitaus.

Seuraavaksi pyysin oppilaita ottamaan itselleen parin. Koska oppilaita oli paikalla 19, tuli heistä myös yksi kolmen hengen ryhmä. Annoin oppilaille tehtäväksi pohdita, millainen on hyvä paimen ja miten lampaat suhtautuvat hyvään paimeneen. Tähän on hyvä varata aikaa noin viisi minuuttia, mutta tällä ryhmällä keskustelussa ei mennyt niin kauaa. Kun parit ovat saaneet keskusteltua, kyselin, mitä hyvän paimenen ominaisuuksia heille oli tullut mieleen. Kirjoitin ne taululle ja vastauksia oli muun muassa rohkea, ystävällinen, etsii eksyneen lampaan, huolehtivainen ja suojeleva. Kun kaikki oli saatu kirjatuksi taululle, ne jätettiin hetkeksi siihen ja luettiin Raamatusta Joh. 10: 11-16, jossa on Hyvä paimen -vertauksen ”ydin”.

Lukemisen jälkeen huomautin, että nyt Jeesus vertasi itseään paimeneksi ja meitä ihmisiä hänen lampaikseen. Jeesus ikään kuin johdattaa meitä elämässämme niin kuin paimen johdattaa lampaitaan. Sitten tutkin taululla olevia hyvän paimenen ominaisuuksia ja totesin, että ne sopivat hyvin Jeesukseen meidän paimenenamme. Oppilaat myöntelivät. Viittasin lukemaamme jakeeseen 11, jossa Jeesus sanoo laittavansa henkensä alttiiksi lampaidensa puolesta. Totesin Jeesuksen tehneen niin kuollessaan ristillä meidän vuoksemme.

Kysyin, millainen on palkkapaimen. Tähän vastaus löytyi luetusta raamatunkohdasta ja oppilaat osasivat vastata siihen hyvin. Palkkapaimen ei välitä lampaista samalla tavalla kuin lampaiden omistaja ja niinpä vaaran uhatessa palkkapaimen pelastaa vain itsensä ja jättää lauman oman onnensa nojaan. Tällä kysymyksellä voi hyvin testata sitä, miten hyvin oppilaat muistavat lukemansa. Pohdittiin myös sitä, mitä Jeesus tarkoittaa lampailla, jotka eivät ole ”tästä tarhasta”. Tämä oli jo vaikeampi kysymys, mutta joitakin arveluita tuli siitä, että eri tarhoissa olevilla lampailla tarkoitettaisiin erilaisia ihmisiä. Kerroin, että vertauksella tarkoitetaan sekä eri ryhmiin lukeutuvia kristittyjä että tulevan ajan ihmisiä ja kaikkia niitä Jeesuksen tulee paimentaa (Haahtela & Myllykoski 2006a, 120-121).

Tunnin lopuksi oppilaat ratkaisivat pareittain ristikon, jonka olin rakentanut tuntia varten. Kaikki ristikossa haettavat sanat olivat esiintyneet oppitunnin aikana, joten ristikolla muisteltiin ja kerrattiin tunnilla käsiteltyjä asioita. Oppilaat tuntuivat olevan ristikosta innoissaan, mutta pari sanaa tuntui olevan melko vaikeita. Kiertelin luokassa antamassa vihjeitä vaikeimpiin sanoihin ja kun kello lähestyi puolta yhtä eli tunti oli lopussa, käytiin oikeat vastaukset yhdessä läpi.

7.3 Oppitunnin arviointi

Sain palautteen kaikilta 19 oppilaalta, jotka osallistuivat tunnille. Palautelomake on sama kuin edellisellä tunnilla (LIITE 2), mutta vaihdoin siihen oppitunnin nimen. Oppilaiden tunnilleni antamien arvosanojen keskiarvoksi tuli 8,7 ja olen siihen oikein tyytyväinen. 17 oppilasta koki oppineensa tunnilla jotain uutta, toiset vähän ja toiset paljon. Yksi oppilas tarkensi vastaustaan, että oli oppinut tunnilla karitsoista ja toinen oppilas oli oppinut lampaista ja paimenista. Yhden oppilaan mielestä lampaan villan tunnustelu oli turhaa ja yksi oppilas oli jo kuullut kaiken aikaisemmin, joten koki kaiken melko turhaksi. Tosin myöhemmin sama oppilas toteaa oppineensa uutta lampaista ja antaa tunnille arvosanan kahdeksan, joten hänen palautteensa on ristiriitainen. Loput 17 oppilasta vastasi, ettei tunnissa ollut mitään tylsää tai turhaa.

Seitsemän oppilasta vastasi tunnilla kaiken olleen mukavaa ja opettavaa. Kolmen oppilaan mielestä sanaristikko oli mukava ja opettava, kaksi oppilasta nimesi paritehtävän, jolla tarkoitetaan ilmeisesti paripohdintaa. Yksittäisiä mukavia ja opettavia asioita oli ollut Raamatun lukeminen, lampaista oppiminen, paimenen tarina ja lammas. Paimenen tarinalla tarkoitetaan ilmeisesti opetusta paimenen ammattista ja ”lammas” puolestaan viittaa todennäköisesti opetukseen lampaasta. Kaksi oppilasta vastasi, ettei tunnissa ollut mitään mukavaa ja opettavaa ja yksi oppilas ei vastannut tähän kysymykseen. Viimeisessä kysymyksessä sain palautetta, että tunti oli erinomainen ja paras uskonnotunti. Oppituntia kehitettiin mukavaksi ja siellä oli opittu uutta.

Luokanopettaja Terttu Somero seurasi tunnin pitoa ja arvioi sen onnistumista (LIITE 3). Hän kertoi, että aihe oli tuttu oppilaille ja raamatunkohta löytyi pienellä avustuksella. Keskustelu oli hänen mielestään ikätason mukaista ja opetusmene-

telmät sopivia ison ryhmän huomioon ottaen. Ajankäytöstä hän totesi, että havaintoesineiden katseluun ja keskusteluun aikaa oli riittävästi ja opettajan kertominen eli opetus selkeää. Oppilaiden mielenkiinto oli säilynyt hyvin opetuskertomuksen aikana. Sain häneltä myös palautetta, että käyttäytymiseni oli rauhallista ja puhe-tyyli selkeä, mikä myös rauhoittaa oppilaat.

Terttu Somero totesi, että lampaat ja paimenet -aihetta on käsitelty hieman jo kolmannella luokalla, joten aihe oli oppilaille tuttu. Hän sanoi, että tunti voisi toimia hyvin kolmasluokkalaisillakin. Mietin, pitäisikö minun muokata oppituntia hieman haastavammaksi, jos aihe oli jo tuttu neljäsluokkalaisille. Toisaalta 17 oppilasta eli lähes kaikki kertoivat oppineensa tunnilla uutta. Mielestäni onnistuneita elementtejä tunnissa olivat ristikko, raamatunluku ja paripohdinta, joten päätin myös säilyttää ne. Kun opinnäytetyön valmistuttua luovutan sen Päivärinnan koulun käyttöön, opettajat voivat tietenkin käyttää oppituntejani mille ikäryhmälle kokevat niiden sopivan.

8 POHDINTA

Työni tavoitteena oli tutkia sitä, onko Raamatun lammassvertaus tuttu vai vieras nykyajan lapsille. Tarkoituksena oli myös tuottaa uskontotunnin opetusmateriaalia luokanopettajien käyttöön. Toteutin työn siten, että aluksi järjestin neljännen luokan oppilaille kirjoitustehtävän aiheesta lampaat ja paimenet. Ohjeistuksessa käytin apuna piirtoheitintä, jolla heijastin kankaalle tehtävänannon. Ohjeistuksessa käytin kuvaa ja muutamaa kysymystä, joihin oppilaat vastasivat (LIITE 1). Tutkittuani oppilaiden kirjoitukset suunnittelin ja toteutin heille oppitunnin, joka käsiteli lampaat ja paimenet -aihetta (LIITE 4). Pyysin palautteen oppitunnista sekä oppilailta että luokanopettajalta, joka oli läsnä oppitunnilla. Suunnittelin ja toteutin myös toisen oppitunnin samasta aiheesta eri ryhmälle, mutta menetelmät olivat osittain erilaiset kuin aikaisemmalla oppitunnilla ja käsiteltävä vertaus oli erilainen (LIITE 5). Pyysin jälleen palautteen sekä oppilailta (LIITE 2) että luokanopettajalta (LIITE 3).

Kirjoitustehtävän tulosten perusteella vertaukset lampaista ja paimenesta ovat osalle neljäsluokkalaisia vaikeita, osalle taas helppoja ymmärtää. Koska vain muutama oppilas kohderyhmästäni oli nähnyt lampaan luonnossa, tämän päivän lasten kokemukset lampaista ovat varmasti hyvin vähäisiä. Vaikka oppilailla oli vain vähän kokemuksia lampaista, he tuntuivat silti tietävän melko hyvin, millainen eläin lammas on. Paimenen työstä ja varusteista tiedettiin melko paljon, mutta suuri vaikutus tähän on sillä, että aihetta on jo jonkin verran käsitelty kolmannella luokalla. Oppituntini olivat kokemukseni mukaan sekä kertaavia että syventäviä, koska ensimmäisellä tunnilla yli puolet ja toisella tunnilla lähes kaikki oppilaat kertoivat oppineensa tunnilla jotain uutta. Uskon, että varsinkin lampaat ja paimenet -teeman hengellinen ja syvällinen puoli toi oppilaille uusia näkökulmia.

Oppilailta saamani palautteen perusteella oppitunnit olivat mielenkiintoisia ja opetusmenetelmät sopivan monipuolisia. Mielekkäiden opetusmenetelmien avulla oppilaat seurasivat opetusta ja kokivat opetuksen mielenkiintoiseksi, jolloin he oppivat uutta ja asiat myös jäivät heidän mieleensä. Ollessani opettajana tunneilla pystyin myös havainnoimaan sitä, miten mielenkiintoiseksi oppilaat kokivat minäkin opetusmenetelmän ja koen, että suurimman mielenkiinnon saivat kuvat lampaista ja ristikkotehtävä. Näin ollen päättelen, että havainnollistamisvälineillä ja pulmatehtävillä on suuri merkitys neljäsluokkalaisille.

Kuten luokanopettaja Terttu Somero arvioi, oppituntini sopisi myös kolmasluokkalaisille. Oppituntini olivat kuitenkin menetelmiltään ja aiheeltaan myös neljäsluokkalaisille sopivia. Kirjoitustehtävä tuotti osalle oppilaista vaikeuksia, koska he eivät osanneet kirjoittamalla ilmaista itseään. Tämän vuoksi en usko, että kirjoitustehtävä olisi toiminut kolmasluokkalaisilla ollenkaan yhtä hyvin. Pohdin, olisiko neljäsluokkalaisten kirjoitustehtävä pitänyt korvata haastattelulla, koska siten olisin saanut oppilasta kohden varmasti enemmän vastauksia. Haastattelu olisi kuitenkin vienyt paljon aikaa sekä minulta että koululta ja oppilailta enkä olisi saanut vastauksia yhtä monelta oppilaalta kuin sain kirjoitustehtävällä.

Kokonaisuudessaan työ on mielestäni onnistunut. Kirjoitustehtävän avulla sain suhteellisen hyvin vastauksia kysymyksiin ja sain myös rakennettua hyvät ja onnistuneet oppitunnit. Luovutettuani työn Päivärinnan koulun käyttöön sen opettajat voivat toteuttaa oppitunteja sille ikäryhmälle, mille parhaaksi näkevät ja soveltaa työtäni tarpeen mukaan. Toivon myös, että oppilailta saamien vastausten pohjalta tekemäni yhteenvedon tuloksista on hyötyä luokanopettajille.

LÄHTEET

Ahokallio, T. 1998. Uskonnonopetuksen toteutus peruskoulussa. Teoksessa M. Pyysiäinen & J. Seppälä (toim.) Uskonnonopetuksen käsikirja. Juva: WSOY-kirjapainoyksikkö, 328-349.

Castrén, H. 1997. Kotieläinten käyttäytyminen ja hyvinvointi. Pieksämäki: Raamatutalo

Einola, J. 2004. Vuohieläimet - luonnonvaraiset sekä kesyt lampaat ja vuohet. Lapua: Pilot-kustannus Oy.

Haahtela, H. & Myllykoski, M. 2006a. Raamatun maailmaa valloittamassa. Kuusikymmentä matkasuunnitelmaa. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Haahtela, H. & Myllykoski, M. 2006b. Rohkeasti Raamattuun. Kuusikymmentä visaa ja virikettä. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Holma, M. 2008. Koulun uskontokasvatus ja kirkko. Teoksessa J. Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Porvoo: WS Bookwell Oy, 141-148.

Hyvä tapa toimia lammasketjussa. 2006. Helsinki: Libris Oy.

Kallioniemi, A. 2007. Uskonnonopetus alakoulussa. Teoksessa J. Luodeslampi & S. Nevalainen (toim.) Opetan uskontoa alakoulussa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 7-24.

Koivisto, I. & Kautto, J. 1982. Lammas. Teoksessa K. Kangasniemi (toim.) Kodin suuri eläinkirja. Osa 4. Espoo: Weilin + Göös.

Laajoki, L. 2007. Kuva uskonnonopetuksessa. Teoksessa J. Luodeslampi & S. Nevalainen (toim.) Opetan uskontoa alakoulussa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 159-198.

Lempiäinen, P. 2006. Kuvien kieli. Vertauskuvat uskossa ja elämässä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Muhonen, M. & Tirri, K. 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa J. Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Porvoo: WS Bookwell Oy, 63-82.

Oikarinen, L. 1998. Peruskoululainen (luokat 3.-9.). Teoksessa M. Pyysiäinen & J. Seppälä (toim.) Uskonnonopetuksen käsikirja. Juva: WSOY-kirjapainoyksikkö, 172-183.

Palva, H. 2006. Raamatun tietosanasto. Singsby: Ykkös-Offset Oy.

Pesonen, A. & Valkama, K. 2010. Arkielämä Raamatun aikaan. Juudan kylistä roomalaisiin kaupunkeihin. Saarijärvi: Saarijärven Offset.

Pruuki, L. 2010. Hengellinen lapsi. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki (toim.) Jo iso, vielä pieni. Kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 222-234.

Puntila, M-L. 2007. Rodut ja niiden käyttö. Teoksessa M. Äärilä & T. Harmoinen (toim.) Lampaankasvattajan käsikirja. Porvoo: WS Bookwell Oy, 29-32.

Saarisalo, A. 1980. Raamatun sanakirja. Pieksämäki: Raamattutalo.

Schulz, S. 1992. Uuden testamentin selitys. Johanneksen evankeliumi. Juva: WSOY.

Thurén, J. 1992. Johanneksen evankeliumi. Hämeenlinna: Karisto Oy:n kirjapaino.

Thurén, J. 2006. Matteuksen evankeliumi. Vantaa: Dark Oy.

Viitala, A. 2001. Ihmisen suhde eläimiin Vanhassa testamentissa. Pentateuikin lain-säädännön rajoituksia eläinten hyödyntämiseen. Vanhan testamentin eksegetiikan lisensiaatintutkimus. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Äärilä, M. & Nopanen, A. & Savolainen, U. 2007. Lammastalouden perusedellytykset. Teoksessa M. Äärilä & T. Harmoinen (toim.) Lampaankasvattajan käsikirja. Porvoo: WS Bookwell Oy, 5.

LIITTEET

Kirjoitustehtävän ohjeistus LIITE 1

Palautelomake oppilaille LIITE 2

Arviointilomake luokanopettajalle LIITE 3

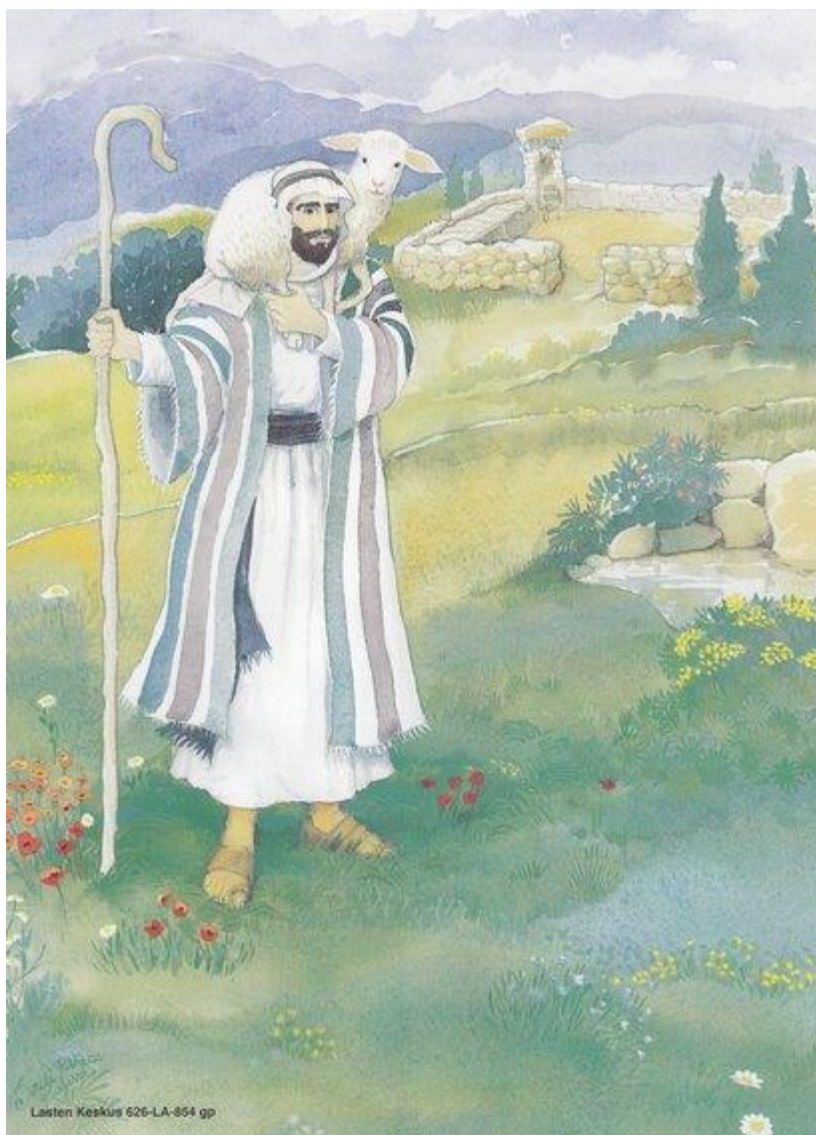
Valmis oppitunti: Eksynyttä lammasta etsimässä LIITE 4

Valmis oppitunti: Hyvän paimenen lampaana LIITE 5

Kalvomateriaali oppitunnille LIITE 6

Opetusmateriaali: ristikko LIITE 7

Opetusmateriaali: ristikon vastaukset LIITE 8

(Kuva otettu Ilon polku -kristillisen verkkokaupan Internet-sivuilta)

Muistatko Raamatusta kohtia, joissa puhutaan lampaista ja paimenesta?

Raamatussa meitä ihmisiä verrataan lampaisiin ja Jeesusta paimeneen. Tuntuuko tällainen vertaus mielestäsi vaikealta ymmärtää vai voitko helposti kuvitella Jeesuksen ohjaavan meitä elämässämme niin kuin paimen ohjaa lompaitansa?

Onko sinulla kokemuksia lampaista? Mitä tiedät niistä?

Kirjoita siitä, mitä ylhäällä oleva kuva tuo mieleesi.

Palaute Eksynyttä lammasta etsimässä -oppitunnista

Olet osallistunut lompaita ja paimenia käsittelevälle oppitunnille. Nyt pyydän sinulta palautetta oppitunnista opinnäytetyötäni varten. Palautteesi on minulle kulanarvoisen tärkeää!

Opitko tunnilla uusia asioita vai oliko kaikki jo entuudestaan tuttua?

Oliko tunnissa jokin mielestäsi tylsää tai turhaa? Kerro mikä.

Mikä tunnissa oli mukavaa ja opettavaa?

Anna lopuksi arvosana tunnilleni asteikolla 4-10!

Haluatko vielä sanoa minulle jotain muuta oppitunnista?

Kiitos palautteestasi!

Terveisin Mari Tenhunen,

Yhteisöpedagogiopiskelija.

(Kuva omista arkistoistani)

Eksynyttä lammasta etsimässä -oppitunnin arviointilomake

Oliko opetus kohderyhmälle sopivaa? (aihe, käsitteet, käsiteltävät asiat..)

Olivatko opetusmenetelmät monipuoliset/kohderyhmälle sopivat?

Oliko ajankäyttö järkevää? (Kuhunkin osioon käytetty aika)

Mitä asioita oppitunnissa olisi syytä parantaa/muuttaa?

Mahdollinen muu palaute oppitunnista:

Kiitos palautteestasi!

Terveisin Mari Tenhunen,

Yhteisöpedagogiopiskelija.

Eksynyttä lammasta etsimässä -oppitunti

Oppitunnin tavoitteet ja valmistelut

Tunnin tavoitteet: Raamattu tulee oppilaille tutummaksi ja heillä herää kiinnostus Raamattua kohtaan. He oppivat, millaista elämä oli Jeesuksen aikaan ja siten ymmärtävät paremmin Raamatun vertauksia. Oppilaat tutustuvat lampaaseen havaintomateriaalin avulla. Oppilaat pohtivat lähimmäisen huomioon ottamista.

Oppituntia varten tarvitaan piirtoheitin, Raamatut jokaiselle oppilaalle, värikyniä ja piirustuspaperia sekä mahdollisuuksien mukaan pieni määrä pestyä lampaanvillaa ja kuvia lampaista.

Oppitunti

Alun orientointina kysytään, millaisia raamatunkohtia lapset muistavat, joissa kerrotaan lampaista ja paimenista. Muistaako kukaan Eksynyt lammas -vertausta?

Etsitään Raamatusta Matt. 18: 12–14, vertaus eksyneestä lampaasta. Jokainen etsii kohdan omasta Raamatusta.

Opettaja kertoo vertauksen taustoja: Missä tilanteessa Jeesus esitti tämän vertauksen?

Oppilaat lukevat vuorotellen Raamatusta Matt. 18: 12–14.

Käydään luettua tekstiä läpi seuraavien kysymysten avulla:

1. Millainen eläin lammas on? (Annetaan oppilaille havaintomateriaalia: villaa ja kuvia lampaista)
2. Mitä paimenen tehtäviin kuului Jeesuksen aikana? (Havaintomateriaalina LIITE 6)
3. Millaisiin paikkoihin ja miksi lampaat saattoivat eksyä?
4. Miten paimen mahtoi huomata, että yksi lammas hänen laumastaan oli poissa?
5. Mitä paimen mahtoi tehdä, kun hän huomasi lampaan kadonneen?
6. Miten lammas tunnisti oman paimenensa?

Jos toimintaosuudessa piirretään hyvä paimen, seuraavaa kysymystä ei tässä kohtaa tarvitse käsitellä:

7. Millainen on hyvä paimen?

Oppilaat piirtävät pareittain joko kuvan hyvästä paimenesta tai kuvasarjan Eksynyt lammas -vertauksesta. Ensimmäisessä vaihtoehdossa oppilaat piirtävät kuvan hyvästä paimenesta ja pohtivat hyvän paimenen ominaisuuksia, sekä kirjaavat ne paperille kuvan viereen. Toisessa vaihtoehdossa Eksynyt lammas -vertaus jaetaan seuraavanlaisesti: 1) Jos jollakulla on sata lammasta 2) ja yksi niistä eksyy 3) niin eikö hän jätä ne 99 vuorille ja lähde etsimään sitä eksynyttä 4) Ja jos hän sen löytää - totisesti: hän iloitsee siitä enemmän kuin niistä 99:stä, jotka eivät olleet eksyksissä. 5) Samoin ei teidän taivaallinen Isänne tahdo, että yksikään näistä vähäisistä joutuisi hukkaan. (Matt. 18: 12–14.) Jokainen pari piirtää yhden kohdan ja lopuksi kuvat kootaan seinälle oikeaan järjestykseen.

Tässä vaiheessa opettajan on hyvä kertoa, millaista lampaankasvatus on tänä päivänä ja millainen muutos yhteiskunnassa on tapahtunut Jeesuksen ajasta nykypäivään tultaessa.

Loppupohdinta:

1. Mikä on Eksynyt lammas -vertauksen sanoma?
2. Miten ihminen voi olla eksyksissä?
3. Miten Jumala suhtautuu eksyneisiin ihmisiin?
4. Mitä sinä voit tehdä, kun huomaat, että ystäväsi on jotenkin elämässään eksyksissä?

Lähteet: Haahtela, H. & Myllykoski, M. 2006. Raamatun maailmaa valloittamassa. Kuusikymmentä matkasuunnitelmaa. Helsinki: Kirjapaja Oy; Haahtela, H. & Myllykoski, M. 2006. Rohkeasti Raamattuun. Kuusikymmentä visaa ja virikettä. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Hyvän paimenen lampaana -oppitunti

Oppitunnin tavoitteet ja valmistelut

Tunnin tavoitteet: Raamattu tulee oppilaille tutummaksi ja heillä herää kiinnostus Raamattua kohtaan. He oppivat, millaista elämä oli Jeesuksen aikaan ja näiden taustatietojen avulla ymmärtävät paremmin Raamatun vertauksia. Oppilaat tutustuvat lampaaseen havaintomateriaalin avulla ja saavat uusia kokemuksia kyseisestä eläimestä.

Oppituntia varten tarvitaan piirtoheitin, Raamatut jokaiselle oppilaalle, värikyniä ja piirustuspaperia sekä mahdollisuuksien mukaan pieni määrä pestyä lampaanvillaa ja kuvia lampaista. Opettajan on hyvä käydä ristikossa esiintyvät sanat etukäteen läpi ja huolehtia, että mainitsee siinä haettavat sanat tunnin aikana.

Oppitunti

Alkuorientointina kysytään, muistavatko oppilaat Raamatusta kohtia, joissa puhutaan lampaista ja paimenesta. Muistavatko he vertausta hyvästä paimenesta?

Etsitään Raamatusta Joh. 10: 1-5 ja luetaan teksti vuorotellen.

Käsitellään luettua tekstiä seuraavien kysymysten avulla:

1. Millainen eläin lammas on? (Annetaan oppilaille havaintomateriaalina villaa ja kuvia lampaista. Kun niitä on tutkittu tarpeeksi, kerätään pois häiritsemästä.)
2. Mitä paimenen tehtäviin kuului Jeesuksen aikana? (Havaintomateriaalina LIITE 6)

Oppilaat pohtivat pareittain, millainen on hyvä paimen ja miten lampaat suhtautuvat hyvään paimeneen.

Opettaja kirjaa pohdinnan tulokset esimerkiksi liitutaululle, jotta niihin voidaan myöhemmin palata.

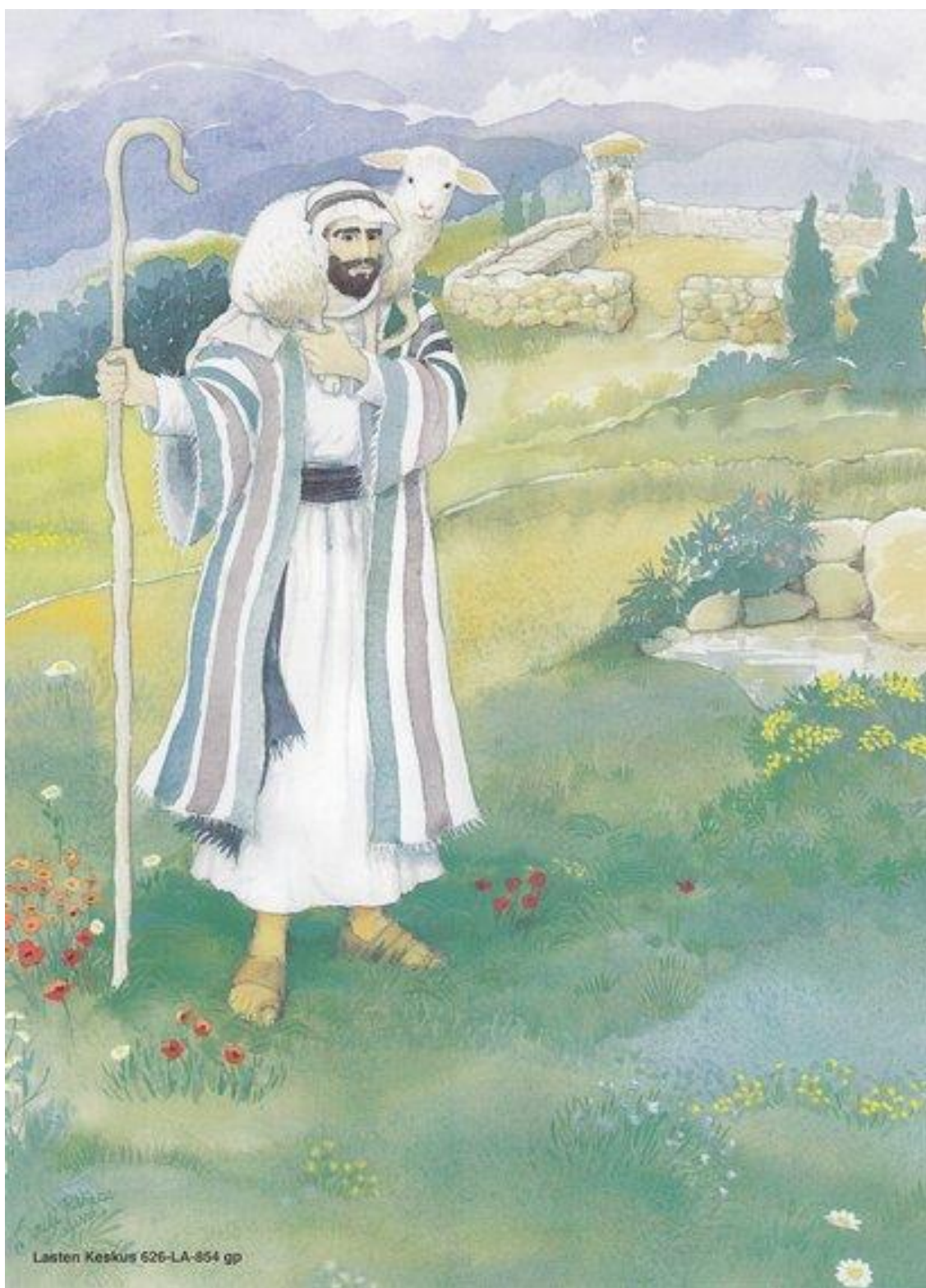
Luetaan vuorotellen Joh. 10: 11–16.

Luetussa tekstissä Jeesus vertaa itseään paimeneksi ja meitä ihmisiä lampainiksi. Jeesus ikään kuin johdattaa meitä elämässämme niin kuin paimen johdattaa lampaitaan. Tässä vaiheessa opettaja tutkii taululla olevia hyvän paimenen ominaisuuksia ja toteaa, että oppilaiden kuvaukset hyvästä paimenesta sopivat Jeesukseen hyvänä paimenena. Jeesus kuvaa itseään samanlaisilla asioilla.

3. Millainen on palkkapaimen?
4. Mitä Jeesus tarkoittaa lampailla, jotka eivät ole ”tästä tarhasta”?

Lopuksi oppilaat ratkaisevat yksin tai pareittain ristikon, jolla muistellaan ja kerrataan tunnilla käsiteltyjä asioita. Kaikki ristikossa haettavat sanat ovat esiintyneet tunnin aikana. Kun kaikki ovat valmiita, käydään vastaukset läpi.

Lähteet: Haahtela, H. & Myllykoski, M. 2006. Raamatun maailmaa valloittamassa. Kuusikymmentä matkasuunnitelmaa. Helsinki: Kirjapaja Oy.

(Kuva otettu Ilon polku -kristillisen verkkokaupan Internet-sivuilta)

12. Jeesuksen aikana

lampaat vietiin kesällä

tänne laiduntamaan

1. Jeesus esitti usein tällaisen,
esimerkiksi Hyvä paimen

2. Lampaan ravintoa

3. Lammastarhassa on tällainen

4. Lampaan lapsi

5. Uhkaavat lampaita öisin

6. Yksi paimenen aseista

7. Lampaan villasta tehtiin mm.

8. Paimenen työväline

9. Lampaat laiduntavat siellä

10. Pääpaimen apuna on..

11. Lampaat tunnistavat paimenensa
tämän perusteella

Lampaat ja paimenet -aiheinen ristikko!

(Hyvän paimenen lampaana -oppitunnin materiaalia)

12. Jeesuksen aikana
lampaat vietiin kesällä
tänne laiduntamaan

1. Jeesus esitti usein tällaisen, esimerkiksi Hyvä paimen	V	E	R	T	A	U	S				
2. Lampaan ravintoa	R	U	O	H	O						
3. Lammastarhassa on tällainen	P	O	R	T	T	I					
4. Lampaan lapsi	K	A	R	I	T	S	A				
5. Uhkaavat lampaista öisin	V	I	L	L	I	P	E	D	O	T	
6. Yksi paimenen aseista		L	I	N	K	O					
7. Lampaan villasta tehtiin mm.	K	A	N	K	A	I	T	A			
8. Paimenen työväline	P	A	I	M	E	N	S	A	U	V	A
9. Lampaat laiduntavat siellä	K	E	D	O	L	L	A				
10. Pääpaimen apuna on..	A	P	U	P	A	I	M	E	N		
11. Lampaat tunnistavat paimensa tämän perusteella	Ä	Ä	N	I							